

VILNIS

VOLUME LXI Nr. 3

KETVIRTADIENIS, VASARIO [FEBRUARY] 5, 1981

KAINA 25 c.

LIBRARY
FEB 19 1981
STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

KASDIEN

SIŪLO "PARDUOTI" TARYTUM BUS, BET... GALI IŠTIKTI NELAIME TURĖTUMEM ATKREIPTI DEMESĮ

Illinois valstijoje nedarbas darosi rimta problema. Kaip jo atsikratyti ar kiek nors sumažinti, mandrapiškai ekonomistai ir politikieriai galvoja vienaip ir kitaip, bet niekas iš to neišeina.

Bet štai, valstijos senatorius demokratas Jeremiah Joyce sugalvojo, kad bedarbius reikia "parduoti" kitoms valstijoms. Girdi, bedarbiui reikia duoti \$4,000, kad jis iš Illinois valstijos išvažiuotų, kad čia Illinois valstijoje nereikėtų mokėti jam nedarbo kompensaciją.

oooo

Didžiosios depresijos metais Brazilijoje bedarbiams leido nemokamai važinėti traukiniais iš miesto į miestą ieškant darbo, bet nedarbas kaip lapojo, taip lapojo, nes niekur nebuvo darbo.

Dabar čia pas mus Amerikoje, esant chroniškam nedarbui, jokie sumanymai jo nepagydyt, nes nedarbas yra šios sistemos nepagydoma liga. Vienatinis išsigelbėjimas nuo nedarbo gali dar būti — bilijonais mažinti karinį biudžetą ir tuos bilijonus skirti mokyklų, ligoninių, viešųjų statybų ir kitiems viešiesiems darbams.

oooo

Turim jau naują valdžią. Atėjo ji su iškilinga prez. R. Reagano inauguracija, su paties jo ir kitų pasakytomis nuotaiką keliančiomis kalbomis. Tarytum bus nugalėti visi sunkumai ir viskas klosis kaip sviestu patepta.

Žinoma, tai iliuzija. Nei bus nugalėti visi sunkumai, nei viskas klosis kaip sviestu patepta. Amerika kapitalistinio pasaulio dalis. O kapitalizmas, kaip matome, rieda pakalnėn ir niekas to riedėjimo negali sulaikyti.

Prez. Carterio administracijos išėjimas ir prez. Reagano administracijos atėjimas yra niekas daugiau, o tik iš vieno butelio kamščio perkėlimas į kitą tokį pat butelį.

oooo

Žmonės, ypač darbo liaudis, virš 20 milijonų skurdžių armija almuoja, kad gyvenimas eina sunkyn. Išties, viskas brangsta, doleris pinga, uždarbiai nepasiveja infliacijos, su žmonių nusigyvenimo didėjimu lygiagrečiai gausėja kriminalinių nusikaltimų, pasitikėjimas valdžia baigia nukristi iki nulio.

Visa tai primena Atėnus ir antiikinę Romą. Bet tokios suirutės vargiai sulauksime. Amerikos proletariatas klasių kovos frontuose laukia galutinės pergalės.

NAUJI DRABUŽIAI MAŽIESIEMS

"Aušros" fabriko darbininkės: siuvėja Ala Sinkevičienė, lygintoja Valentina Dragunaitė ir pakuotoja Liolė Pagojienė.

Vilniaus "Aušros" siuvimo fabriko dirba beveik vien moterys, kurių didžiūma jaunos. Dar šio penkmečio pradžioje, kai buvo nuspręsta išplėsti vaikiškų drabužių asortimentą, įmonė priėmė į darbą būrį jaunų merginų, kurios pasidalino į tris brigadas.

Fabriko gaminiai skirti vaikams nuo lopšio iki kol jie pradės lankyti mokyklą. Tai — suknutės, marškinėliai, sijonėliai su petnešomis, kostiumėliai naujagimių komplektėliai. Jie siuvami iš kartūno, štapelio, trikotažo, šilko, velvelio, džinsinės medžiagos. Pernai fabrikas pateikė Lietuvos mažyliams net 205 modelių drabužėlių, iš kurių 180 modelių buvo naujai sukurti. Kiekvienas drabužėlis — suknutė, chalatelis išsiuvinėtas, papuoštas kiškių, voveraičių, kitokių žvėrelių, paukščių aplikacijomis.

oooo

Žinoma, gali ištikti ir nelaimė — branduolinis karas. O kaip jau yra konstatuota ir perkonstatuota, kad kilus branduoliniam karui jis baigtųsi niekieno laimėjimu bei pralaimėjimu, o tik supleškėtų pasaulis.

Tačiau taikos jėgos budi, kovoja, demonstruoja, organizuojasi prieš branduolinį ginklą. Ir tik šios jėgos gali pasaulį išgelbėti nuo nelaimės, o ne generolai ir gražiomis kalbomis politikieriai bei prezidentai.

Todėl kiekvieno dorą žmogaus pareiga nelaukti kas bus, neliūliuoti savęs rutininių organizacijų veikloje, baliuose, parengimuose bei pažmoniuose, o stoti į taikos gynėjų gretas.

oooo

American-Soviet Friendship organizacija Amerikoje yra nemažas batalijonas taikos šalininkų už sugyvenimą su Tarybų Sąjunga, už tautų draugystę. Beveik visuose didesniuose miestuose yra šios organizacijos skyriai. Lietuviai, norintys laimėti savo vaikams bei anūkams, turėtumėm atkreipti dėmesį į šią organizaciją. Joje priklausyti kainuoja \$5 per metus.

S. J. Jokubka

Per dieną fabrikas pasiuva 5,000 vienetų 11 modelių drabužių. Dešimtajame penkmetyje gamybos apimtis labai smarkiai didėjo. 1975 metais fabrikas pasiūdavo 2,600 kelnaičių, 1980 metais — 120 tūkstančių, naujagimių komplektėlių, atitinkamai — 34 tūkstančius ir 360 tūkstančių, suknelių — 823 ir 936 tūkstančius. Sako, kad vienuoliktajame penkmetyje gamybą dar padidės, iškilis naujas gamybinis pastatas.

Plėsis gamyba, reikės daugiau žmonių. Jau dabar įmonė rūpinasi kadrais. Kasmet čia apmokama siuvėjų, sukirpėjų profesijos po šešiasdešimt merginų. Jos noriai mokosi šio amato, nes pasak vienos, tai praverčia ir namuose.

Teisingiausiai ir geriausiai įvertinti gaminių gali jo vartotojas. Lapkričio mėnesį Vilniaus universiteto salinėje parduotuvėje, kuri yra Lenino prospekte, vyko "Aušros" gaminių paroda-pardavimas. Atsiliepimų knygoje gausu pirkėjų iš Vilniaus, Švenčionių, Ukmergės ir iš kitur šiltų žodžių. Jie dėkoja už įvairų asortimentą, gerą kokybę.

Prekybininkai irgi giria "Aušros" fabriko gaminius už kokybę, gražius modelius, mielai laukia jų savų parduotuvėse. Jų kaskart daugės. Šiais metais fabrikas mažiesiems pirkėjams pasiūlys drabužėlių už 3 milijonus 922 tūkstančius rublių, didžiūma jų bus tik aukštos kokybės.

LIETUVOS TSR MINISTRŲ TARYBOS PIRMININKAS RINGAUDAS BRONISLOVAS SONGAILA

[KABLEGRAMA]

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininku paskirtas Ringaudas Bronislovas Songaila.

Draugas Ringaudas Bronislovas Songaila gimė 1929 metais darbininkų šeimoje, TSKP narys nuo 1953 metų, baigė Lietuvos Veterinarijos Akademiją. Dirbo Lietuvos Veterinarijos Akademijos partinio biuro sekretoriumi, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos reikalų valdybos žemės ūkio skyriaus vedėju, respublikos žemės ūkio ministro pavaduotoju, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoju, po to pirmuoju pavaduotoju. Nuo 1962 metų dirbo Lietuvos KP Centro Komiteto sekretoriumi.

Draugas Songaila yra Lietuvos KP Centro Komiteto biuro narys. TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas ir Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku Juozas Manušis atleistas iš Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pareigų ryšium su išėjimu į pensiją. (ELTA).

V. Petkevičienė

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Mes už keliavimą į Lietuvą

Niekad tiek daug Amerikos lietuvių nevykdavo aplankyti Lietuvos, kaip vyksta dabar. Vieni vyksta penkioms dienoms su turistinėmis grupėmis, kiti giminių iškviesti vyksta ilgesniam laikui, dar kiti vyksta dėl šventos ramybės pasislėpę nuo reorgu pavieniai, "slaptai". Prie vykstančių galima priskaityti ir su reikalais vykstančius, kaip pavyzdžiui jaunimą į lituanistikos kursus Vilniaus universitetan bei pasikaučiusius mokslu studijų reikalais.

Buržuazijos laikais tokio masinio keliavimo nebūdavo. Tiesa, retkarčiais susiorganizuodavo viena kita turistinė grupė, bet kiek jų buvo galima suskaičiuoti. Dabar per vienerius metus daugiau turistinių grupių nuvyksta, negu nuvyko per visus fašistinės Smetonos diktatūros valdymo metus. Daugiausiai vykdamo pavieniai aplankyti giminių, o daugių daugiausiai vykdamo nuolatiniam gyvenimui, bet pagyvenę kiek laiko, sprukdamo atgal Amerikon, jeigu dar turėdavo liūtą kitą laivakortei.

Taipgi niekad tiek daug neatvykdavo iš Lietuvos aplankyti Amerikos, kaip atvyksta dabar. Vargiai kas atsimena, kad kada iš Lietuvos būtų vykę apsilankyti čia turistinėmis grupėmis. Dabar, pradedant 1960 metais, kai čia lankėsi pirmoji turistinė grupė iš Lietuvos, sunku ir besuskaičiuoti, kiek čia jų buvo. Tačiau daugiausia iš Lietuvos atvyksta ilgesniam laikui iškviesti giminių bei pažįstamų. Pavyzdžiui, vien tik Čikagoje tokių atvykusių užtiksi kiekvieną dieną jeigu ne po keliolika, tai po kelis tikrai. Kituose didesniuose miestuose tas pat. Nemaža iš Lietuvos atvyksta mokslo žmonių bei studentų universitetuose stažuotis. Atvyksta Lietuvos mokslininkų čia universitetuose duoti paskaitas, į mokslines konferencijas.

Vienų pas kitus tokį važinėjimą galima tik sveikinti. Iš Lietuvos atvykę pamato, kad Amerika nėra tokia, kaip Lietuvoje daugelis įsivaizduoja. O iš Amerikos nuvykę į Lietuvą pamato, kad Lietuva nėra tokia, kaip čia reorgai su savo "Naujienu" piešia. Toks vienų pas kitus lankymasis veda prie savitarpio supratimo, sugyvenimo, nežiūrint kad vieni nuo kitų skiriasi ideologiniu bei politiniu atžvilgiu. Vieni antriems esti lietuviai.

Mes pažangūs ir visi kiti dori emigracijos lietuviai už keliavimą į Lietuvą ne tik nuraminimui nostalgijos, pasimatymui su giminėmis ir pažįstamais, o ir dėl to, kad pažinus Lietuvos naują gyvenimą, kurio veidą čia visoki "vaduotojai", antitarybininkai, reorginiai veiksniai ir blogos valios lietuviai bando iškreipti, apteršti ultrareakciniais spjaudalais bei iš piršto išlaužtais prasimanymais.

Sąjūdžiai už dialogą ir taiką

Didžioji spauda mums neskelbia, kad yra susiorganizavęs komitetas JAV-TSRS dialogui. Jo pirmininke yra plačiai žinoma visuomenės darbuotoja Carol Pendell. Neseniai laikraštis "Moscow News" paskelbė su ja ir kitais komiteto vadovais pasikalbėjimą.

Carol Pendell laikraščiu duotam interviu pažymi, kad nemaža jaunimo, moterų grupuočių, taipgi profsąjungų ir bažnyčių aktyvistų įsijunge aktyviai veikti komitete. Girdi, visi jie sutinka, jog "šaltasis karas" neturi atsigaivinti, ir kad to neatsitiktų, reikia siekti savitarpio supratimo tarp amerikiečių ir tarybinių tautų žmonių. Toliau ji akcentuoja, kad milijonai amerikiečių komiteto užmojus remia. Ypač remia, kad komitetas įtikintų legislatorius siekti susitarimo su TSRS dėl apribojimo strateginės ginkluotės, kuris laiduotų kelią į geresnius santykius su TSRS.

Pasaulinės bažnyčių tarybos pareigūnas amerikietis Dwain C. Epps duotame interviu pasakoja, kad jis buvo nuvykęs į Tarybų Sąjungą ir įsitikino, jog tarybinės tautos, tiek daug nukentėjusios per praeitą karą, tikrai nori, kad branduolinės katastrofos būtų išvengta. Todėl, jis sako, Amerikos vyriausybė be atidėjimų turi pradėti konstruktyvius pasitarimus, kad to pasiekus kuogreičiausia ir komitetas darys viską, kad Amerikos vadovai neatsisakytų nuo derybų su TSRS.

Už dialogą ir geresnius santykius su TSRS bei už savitarpi supratimą amerikiečių ir tarybinių tautų žmonių, aktyviai veikia ir American-Soviet Friendship tarybos, kurių susiorganizavusių yra net devyniolikoje didesnių Amerikos miestų. Jos tarybiniais filmais, knygomis, mokslo ir kultūros parodomis siekia amerikiečius supažindinti su Tarybų Sąjungos visapusišku gyvenimu, organizuoja į TSRS turistines grupes. Tuo tarpu Tarybų Sąjungoje JAV-TSRS draugystės organizacijos savo ruožtu supažindina tarybinius piliečius su JAV visapusišku gyvenimu.

Mes lietuviai, taikos šalininkai, irgi turėtumėm priklausyti šiam organizacijoms, kad mūsų vaikams ir anūkams netektų pernesti kančios, kokias milijonai ir milijonai žmonių perkentėjo per praėjusį karą.

DIENOS TEMOMIS

NEBŪTŲ SUDEGĖ

East St. Louis, Ill., mieste viename name kilo gaisras ir sudegė vienuolika miegojusių šeimos vaikų. Kaip sako ugniagesių asociacijos lokalo 23 prezidentas kap. Verge Riley, vaikai vargiai būtų sudegę, jeigu būtų buvę pakankamai ugniagesių gaisrui gesinti. O jų pakankamai gaisrui gesinti nebuvo dėl to, kad miesto meras paleido 13 ugniagesių taupumo sumetimais. Miesto meras ginasi įrodinėdamas, jog vis tiek būtų sudegę.

SUSIPRATO PADĖTI

Nėra tos žiemos, kad vienur ar kitur nesušaltų koks skurdžius, neturintis pinigų sumokėti sąskaitą už dujas buto šildymui. Praeitais metais tokių atsitikimų buvo aliarmuojančiai nemaža. Federalinė valdžia susiprato, jog neišgalintiems už šilumą mokėti sąskaitų reikia padėti, nes gali kilti liarmas.

Čikagos miestas šįmet gavo šiam reikalui \$10 milijonų ir neišgalintiems mokėti už šilumą dalins po \$90, o kai kuriems po \$400. Tai bus tik "našlės skatikai", kai kas mėnesį maždaug tiek kaštuoja dujos šilumai paprastą butą šildyti."

PABRANGS PLIENAS IR . . .

U. S. Steel korporacija praneša, kad nuo kovo 1 dienos pabrangins 7.5 proc. savo plieną, daugiausia vartojamą statybai. Nėra abejonės, šią milžinišką korporaciją paseks ir mažesnės.

Kaip žinia, plienas yra pagrindinis produktas pramonei. Iš jo gaminami šaukštai, indai, šaldytuvai, automobiliai, lėktuvai ir t. t. Pabrangus plienui, žinoma, pabrangus viskas, kas iš plieno gaminama. O ypač pabrangus namai, nes U. S. Steel korporacija daugiausia gamina reikalingą statybai.

Štai ir kur pakastas vienas iš šuniukų, kaip taip viskas brangsta.

AUTOMOBILIAMS BUVO BLOGI METAI

Automobilių pramonei praeiti metai išties buvo blogi. Tebuvo parduota tik 6.57 milijono automo-

Brazilietis nė dienos negali išlikti be kavos

Visi pasaulio uostai kvepia druska, vėju ir žuvimi. Kai kurie turi savų kvapų. Bombėjaus uostas kvepia džutu, Zanzibaro—gvazdikais, Londono—dūmais. Brazilijos Santos uostas dvelkia kava.

Santos mieste nėra gatvės, kurioje nebūtų kavos baro. Apvalūs marmuriniai staliukai visada apstatyti kavos puodukais. Užsukę į barą, žmonės net nesėdė. Tylėdami išgeria jau stovinčiai ant staliuko kavą, šalia puoduko palieka pinigų ir išeina į gatvę žvaiesni. Kai kurie užtrunka ilgiau. Kavos baruose vyksta ginčai, sudaromi sandėriai, gimsta eilėraščiai, prisipažįstama mylinti . . .

Santos uosto ilgis—5 kilometrai. Jo sandėliuose gali tilpti 8 milijonai kavos maišų. Per Santos išvežama 90 procentų braziliškos kavos.

Prieš pakraunant į laivus, kava patikrinama degustavimo laboratorijoje. Degustuotojai per dieną paragauja apie tūkstantį puodelių specialiai jiems paruoštos kavos ir paleidžia ją į pasaulį. Kiekvienas

bilių, kai tuo tarpe 1979 metais buvo parduota 8.22 milijono. Pasak ekonomistų buvo blogiausi metai visoje automobilių pramonės istorijoje.

Išties, 6.57 milijono automobilių buvo parduota jau 1961 metais. Ogi nuo 1961 metų iki dabar priaugo žmonių, tai praeitais metais turėjo parduoti daug daugiau, negu prieš 20 metų, bet kur tau.

Automobilių pramonei ant kaklo kilpą užnėrė infliacija ir paskolų pabrangėjimas. Tokiame brangymetyje, o ypač kai už paskolą reikia mokėti virš 20 procentų palūkanų, biednesniems pirkti automobilių išsimokėjimo sąlygomis pasidarė nebeįmanoma.

PRANAŠAUJA JUODUS DEBESIS

AFL-CIO profsąjungų tyrinėjimų direktorius Dr. Rudolph Oswaldas kongresiniam komitetui be jokių mikčiojimų tiesiai pasakė, jog šie 1981 metai nedarbo atžvilgiu bus daug blogesni už praėjusius metus. Jo apskaičiavimu, nedarbas pasieks nuo 20 iki 25 milijonų žmonių. O tai yra, kas ketvirtas Amerikos darbininkas neturės darbo.

O kad taip gali būti, tvirtina ir senatorius Thomas Eagleton (D-Mo.). Girdi, prez. R. Reagano krašto vidaus ekonomikos politika yra tokia pat kaip Anglijos premjerės Margaret Thatcher, kuri šalį privedė prie tokios krizės, kokios nebuvo pat Didžiosios Depresijos — infliacija ir nedarbas Anglijoje žydi ir lapoja.

NACIAI KELIA GALVAS

Niekam nepaslapstis, kad pastaruoju metu Amerikos naciai bendrame fronte su ku klunks-klanais kelia galvas. Paimkime pavyzdžiui, kad ir Los Angeles mieste įvyki. Simon Wiesenthal Holocaust centro pastatą metu aptepliojo svastikomis, šūkais "Mirtis žydams", "Žydai saugokitės, ateina SS" ir panašiais.

Tolygių įvykių yra ir daugiau. Politikieriai ir atsakingi pareigūnai viešai reiškiasi prieš tokius nacių išpuolius, bet niekas iš to neišeina. Naciai su klaniečiais daro savo.

degustuotojas dirba atskiroje paltalpoje, tačiau jų visų nuomonė paprastai sutampa. Degustuotojai visagalviai, jie nustato kavos rūšį, jos kainą, nuo kurios priklauso tūkstančių braziliečių, išauginusių ir išsaugojusių šį produktą nuo sausros ir šalų, uždarbis.

Ilgą laiką Brazilijos svarbiausia žemės ūkio kultūra buvo cukranendrės. Kai arklio traukiamą vežimą pakeitė automobilis, ėmėsi auginti kaučiuką. Kai kaučiuką išstūmė dirbtiniai pakaitalai, į pirmąją vietą iškilo kava.

Pastaraisiais metais Brazilija pasiekė nemažų laimėjimų kai kuriose pramonės šakose, tačiau kava, kaip ir anksčiau, lieka ekonomikos pagrindas, ją eksportuodama, šalis gauna pusę užsienio valiutos.

Kad ir kaip klostytusi padėtis pasaulinėje kavos rinkoje, tikras brazilas nė dienos negali išlikti be stiprios kavos puoduko. jkb

Skaičių ir faktų poezija

[Konsulo E. Juškio paskaitos tąsa]

TSRS ambasados Vašingtone pirmasis sekretorius konsulas Edmundas Juškys šią kalbą pasakė spalio 5 dieną, "Vilnius" salėje per Lietuvos TSR 40-mečio minėjimą.

Spausdiname ją truputį sutrumpintą skaitytojams, kurie neturėjo progos būti minėjime. Red.

Šioje auditorijoje nėra reikalo daug kalbėti apie tai, kokia dabartinė tarybinė socialistinė Lietuva. "Vilnius" ir "Laisvės" puslapiuose duodama nemažai objektyvios informacijos apie tai, kaip gyvena ir kuo gyvena jūsų arba jūsų tėvų senoji tėvynė. Ne vienas čia esančių patys viešėjote Tarybų Lietuvoje ir savo akimis matėte kas padaryta per pastaruosius 40 metų. Tačiau šiandien, minint Tarybų Lietuvos keturiasdešimtmetį, aš negaliu atsipirkti pagundai ir nesuminėti keletą skaičių, duoti keletą faktų. Nes jie koncentruotai parodo padarytą pažangą, pasiektas pergalės.

Šiandien socialistinė Lietuva, gyvenama ir kurdama kartu su kitomis tarybinėmis tautomis, pramonės produkcijos pagamina 56 kartus, o elektros energijos net 138 kartus daugiau, negu 1940 metais. Dabar Lietuvoje vidutiniškai vienam gyventojui elektros energijos tenka daugiau, negu Italijoje, Belgijoje, Ispanijoje, Graikijoje.

Šiandien Lietuvos žemės ūkis duoda beveik 2,5 karto daugiau produkcijos, negu 1940 metais. Nors jame dabar dirba 3 kartus mažiau žmonių. Dabar žemės ūkyje yra 68 kartus daugiau traktorių, 38 kartus daugiau numelioruotų žemių, o dirvos gauna 20 kartų daugiau mineralinių trąšų.

Dabar Lietuvoje 200 kartų daugiau asfaltuotų kelių ir šimtus kartų daugiau automobilių. Dabar 70 nuosimėjų Lietuvos gyventojų gyvena jau po karo pastatytose butuose. Dabar vidutiniškai vienas Lietuvos gyventojas nuperka kasmet 11 kartų daugiau maisto produktų ir 18 kartų daugiau pramonės prekių. Dabar 5 kartus daugiau gydytojų, 20 kartų daugiau viduriniojo medicinos personalo, kadaise vadinto gailestingosiomis seserimis, ir virš 6 kartų daugiau lovų ligoninėse. 1939 metais Lietuvoje pensijas gavo 6426 žmonės, o 1979 metais beveik 250 tūkstančių žmonių, t. y. apie 38 kartus daugiau. Be to nėra kapeikos nemokėdami į pensijų fondą, į kurią buržuazijos viešpatavimo laikais kiekvienas turėjo mokėti 6 procentus savo algos.

Dabar Lietuvoje dešimtis kartų daugiau išleidžiamą knygų ir dešimtimis kartų yra daugiau bibliotekų bei kultūros namų ir klubų, dešimtimis kartų daugiau teatrų ir koncertų lankytojų ir šimtus kartų daugiau kino žiūrovų. O meno saviveikloje, kaip jau minėjau, dalyvauja virš 400 tūkstančių žmonių arba beveik kas aštuntas Lietuvos gyventojas.

1940 metais turėjusi arti pusės milijono beraščių ir mažaraščių, dabar Lietuva jau yra tapusi ištisinio raštingumo kraštu. Igyvendintas visuotinis privalomas vidurinis mokymas. Dabar Lietuvoje visų tipų vidurinių mokyklų aukštesnėse klasėse apie 20 kartų daugiau moksleivių. Tarybų Lietuvos aukštosios mokyklos per vienerius metus išleidžia daugiau specialistų su

Edm. Juškys
Konsulas, TSRS Ambasados
Pirmasis sekretorius

aukštuoju išsilavinimu, negu iš viso jų buvo išleista per 20 buržuazijos valdymo metų. Dešimčiai tūkstančių gyventojų Lietuvoje dabar studentų tenka maždaug 1,5 karto daugiau, nei Prancūzijoje, Italijoje, Japonijoje ir 2,2 karto daugiau, negu Didžiojoje Britanijoje ir Federatyvinėje Vokietijoje. Kas antras žmogus Tarybų Lietuvoje dabar turi aukštąjį arba vidurinį išsilavinimą.

Tai tik keliolika skaičių ir palyginimų. Greta to, matyti, verta prisiminti, kad Tarybų Lietuvoje nemokamas visų rūšių ir kategorijų mokymas ir nemokamas gydymas. Dabar Lietuvoje tinkamai pasirūpinama kiekvienu, aš noriu pabrėžti — kiekvienu sulaukusiu senatvės ir kiekvienu invalidu ir našlaičiu. Lietuvoje šiandien, t. y. 1980 metų spalio 5 d. už pagrinčius maisto produktus — duoną, mėsos ir pieno gaminius, bulves, kiaušinius — mokama tiek pat, kiek buvo mokama 1965 m. spalio 5 d., t. y. prieš 15 metų. O mokestis už butą Lietuvoje tebėra toks pat, koks jis buvo nustatytas atkūrus Tarybų valdžią 1940 metais.

Šį sąrašą su ženklų "daugiau ir geriau" būtų galima tęsti ir tęsti. Jis labai ilgas, nes Tarybų Lietuvos liaudis, paėmusi valdžią, nesėdėjo, kaip sakoma, rankas susidėjusi. Tačiau pateiktųjų faktų bei palyginimų, man regis, pakanka norint įtikinamai pasakyti, kad tapusi tikrąją savo krašto šeimininke ta liaudis parodė ir rodo, ką gali nuveikti laisvas žmogus. Kadaise Lietuva iki Tarybų valdžios atkūrimo buvo viena labiausiai atsilikusių Europos valstybių, šiandien, Tarybų Lietuva yra tapusi labai ekonomiškai išsivysčiusiu, pasiturinčia gyvenančiu kraštu. Šiandien, kaip sakoma, negėda lyginti Lietuvą ne tik su Portugalija, Airija ar Graikija, bet ir su Anglija, Prancūzija, Švedija, o taip pat ir su jūsų dabartine tėvyne — Jungtinėmis Amerikos Valstijomis.

Džiaugimasis ir teisėtasis pasididžiavimas nuveiktais darbais Tarybų Lietuvoje visai nereikia tvirtinimo, kad nieko nebuvo daroma ir nieko nebuvo sukurta ikikarinėje buržuazinėje Lietuvoje. Liaudis-darbininkai, valstiečiai, darbo inteligentija — ir tada kūrė, stengėsi, kad Lietuva kiltų iš atsilikimo ir tamsos. Tačiau tos pastangos nedavė ir negalėjo duoti tų vaisių, kuriuos būtų davusios esant kito-

kiai valdžiai ir kitokiai santvarkai. Santvarkai, kurioje valdžios vairs priklauso patiems darbo žmonėms ir kurios svarbiausias ir vienintelis tikslas — visos tautos, visos liaudies gerovė. O kad tai ne spėliojimas, kad tai ne tuščia prielaida rodo tos aukštumos į kurias pakilo Tarybų Lietuva.

Tai gi, nei neigiama, nei niekinama tai, kas buvo padaryta ikitarybinėje buržuazinėje Lietuvoje. Tik viskas, kaip sakoma, sudedama į vietas. Tik pasisakoma prieš to meto padarytos pažangos pervertinimą, jos išpūtimą, prieš nekritišką ir neobjektyvų, melagingai propagandinį tos pažangos kėlimą į padanges.

Tarybų Lietuvos pasiekimai ekonomikoje, keliant liaudies gerovę, švietime, moksle, kultūroje taip pat reiškia, kad niekais išvirsta tvirtinimai tų išėvių, kurie sako, kad jeigu Lietuva, girdi, tebebūtų kapitalistinė ir tvarkoma pagal imperialistinių valstybių nurodymus, tai joje, esą, būtų buvusi padaryta dar didesnė pažanga.

Sutinku, kad per tuos 40 metų kitos valstybės taip pat nestovėjo vietoje. Nestovėjo vietoje nei Suomija, nei Norvegija, nei Šveicarija, nei Italija, nei Kanada, nei Jungtinės Amerikos Valstijos. Tačiau tai, kad net vadinamąjį "ekonominių stebuklą" sukūrusią Federatyvinę Vokietijos Respubliką Tarybų Lietuva pralenkė pagal daugelį rodiklių moksle, švietime, kultūroje, ekonomikoje, manau pasako viską. O ar galėjo pasigirti ikitarybinė ir ikisocialistinė Lietuva, kad ji kuo nors yra pralenkusi Vokietiją? Nebent elgetomis, beraščiais, bedarbiais...

Tarybinė santvarka, socializmas, sąjunga ir draugystė su kitomis tarybinėmis tautomis atvėrė Lietuvai galimybę pažangos keliu žengti septynmyliais žingsniais. Tačiau tai anaipol nereikia, kad išspręstos visos problemos, pašalinti visi trūkumai, įveikti visi sunkumai.

Tarybų Lietuvoje apie tai kalbama ir rašoma atvirai, dažnai su nepasitenkinimu, o kartais ir pikta. Gerai žinant, kad jeigu problemų, trūkumų ir sunkumų neatskleisi, neanalizuosi jų priežasčių, tai niekada jų neįveiksi. Juoba, kad ir slėpti visa tai nėra jokių motyvų, nes visa, kas padaroma gero, padaroma visų labui. Ir atvirksčiai, dėl bėdų daugiau ar mažiau kenčia visi. Ir vadovai, ir vadinamieji "eiliniai". Tačiau mūsų visada labai kritiškai, o kartais ir rūsčiai reaguojama, kai problemas, trūkumus, sunkumus bandoma suabsoliutinti, pateikti juos kaip būdingiausią Tarybų Lietuvos bruožą ir taip apšmeižti ją bei suniekinoti, pakirsti jos autoritetą. Aš jau nekalbu apie džiūgavimą, kurį dėl tų problemų, trūkumų ir sunkumų nesigėdi reikšti kai kurie priešiški Tarybų Lietuvai nusiteikę kitų valstybių lietuviškos kilmės piliečiai. Nors džiūgauti nėra ko. Ne tik dėlto, kad tai bjauru savo tautos atžvilgiu, jeigu džiūgaujantys dar tebelaiško save lietuviais. Bet ir dėlto, kad visos didesnės ir mažesnės Tarybų Lietuvos bėdos yra, sakyčiau, tam tikra prasme savotiškos.

Sakykim teko ne kartą čionykštėje lietuviškoje spaudoje skaityti, kad Lietuvoje stokoja maisto produktų. Kartu "užmirštant" pasakyti, kad jų stokoja ne iš viso, ne apskritai. Maisto Tarybų Lietuvoje pakanka visiems. Visi socialiai maitinasi. Nėra nė vieno ne tik badaujančio, bet ir neprivalgančio. Nė vienam ir niekada nereikia nei

raustis šiukšlių dėžėse, ieškant išmestų maisto atliekų, nei stovėti eilėse, kad kaip didžiausią dovaną gautų sriubos lėkštę. Tačiau mūsų stokoja tiek ir tokių produktų, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas galėtų maitintis pagal jo sveikatai naudingiausias mokslo rekomenduojamas normas.

Tas pats pasakytina apie rūbus ir kitas pramonės prekes. Visi, kas viešėjo Tarybų Lietuvoje, vaikščiojo Vilniaus ir kitų miestų bei miestelių gatvėse ar kaimuose, galėjo įsitikinti, kad mūsųose rengiamasi tvarkingai ir gražiai. Ir vasarą ir žiemą. Tačiau mūsųose stokoja visiems ir kiekvienam prienamų aukščiausių rūšies pramonės prekių. Tame tarpe ir rūbų bei avalynės.

Tas pats pasakytina apie butus. Butų klausimas kol kas tebėra aktualus. Tačiau stokoja ne šiaip sau butų. Pastovią pastogę turi kiekvienas. Nei parkuose, nei ant šaligatvių nė vienam nereikia glaustis. Tačiau dar nepasiekta, kad kiekviena šeima ir kiekvienas pilietis turėtų visus kiekvieno protingus poreikius patenkinantį butą.

Neišspręstų problemų, nepašalintų trūkumų ir nepadarytų darbų sąrašą taip pat būtų galima pratęsti. Paminint, kad Tarybų Lietuvoje stokoja moderniškų prekybos centrų ir stokoja pagal paskutinį technikos žodį įrengtų ligoninių, stokoja funkcionaliai visus poreikius atitinkančių kultūros rūmų ir kino teatrų, plaukymo baseinų ir čiūžyklų su dirbtine ledo danga, mechanizmų sunkiam rankų darbu palengvinti ir popieriaus, kad visus moksleivius būtų galima nemokamai aprūpinti knygomis ir pan. Tačiau aš neturiu tikslo išskaičiuoti čia nei visus Tarybų Lietuvos pasiekimus, nei visus neišspręstus klausimus. Truputėlį parodydamas abi medalio puses aš noriu pasakyti štai ką.

Lietuvoje, viena vertus, reikia dar daug nuveikti, norint, kad kuo pilniausiai būtų įgyvendinti 1940 metų revoliucijos paskelbti idealai. Tačiau, kita vertus, ir tai, kas jau spėta padaryti, negali nekelti teisėto pasididžiavimo kiekvienam Lietuvos patriotui.

Atrodo viskas aišku. Faktai, gyvenimo tikrovė, atrodo, turėtų kalbėti pati už save visiems, kas moka skaityti ir sugeba bent šiek tiek galvoti. Juoba tai turėtų džiuginti kiekvieną užsienyje gyvenantį lietuvių ar net lietuveną, jeigu jam ar jai bent šiek tiek tikrai dar rūpi jo bočių krašto likimas. Bet kur tau!

[Bus daugiau]

TRUMPAI

— Milwaukee meras Henry W. Maler išpėjo respublikonų administraciją, kad nebandytų mažinti federalinę paramą miestams, nes gali kilti riaušės, kokios praeitą pavasarį kilo Miamyje.

— Darbo departamento pranešimu, praeitais metais Niujorke ir jo apylinkėse neteko darbo 50,000 darbininkų.

— Rytų Vokietijos ambasadorius Dr. Horst Grunert JAV Komunistų partijos generalinį sekretorių Gus Hall apdovanojo Karlo Markso ordinu. Apdovanojimo ceremonijos vyko Niujorke, kompartijos patalpose.

— Sen. Edward Kennedy ir jo žmona Joan susitarė išsituokti gražuoju. Pastaruosius kelerius metus jie jau gyveno išsiskyrę, kiekvienas sau.

REIKĖTŲ TIK PAVARTYTI . . .

Juozo Jakšto knygos apie Joną Šliūpą emigraciniame spaudoje skirtingai vieningai palankus dėmesys. Visiems recenzentams ji yra tarytum geras netikėtumas: pokario išeivijos autorius ėmė ir parašė studiją apie senosios išeivijos kultūros ir visuomenės išnykimą, o tokio darbo griebtis ir jį tęsti Amerikoje visai neįprasta! Iš kai kurių recenzijų net padvelkia nuostaba, kaip galėję jie taip staiga plačiai sužinoti apie asmenybę, kuri ne tik JAV lietuvių, bet ir visos Lietuvos kultūros ir visuomenės istorijoje užima ypatingą vietą, gausiai aptarta. Tokiu atveju tiesiog jauste jaučiasi, kad recenzentas nieko autoriui patarti negali, kad jam užtenka pateiktos J. Jakšto medžiagos savo skubotoms aktualioms išvadoms ir apibendrinimams daryti, jos pasiskaičius pasijausti J. Šliūpo problematikos žinovu. Šitokią išpuodį, pavyzdžiui, palieka "Akiračių" 1980 m. Nr. 6 (120) recenzija, pasirašyta Ged. Viesulo slapyvardžiu. Šis autorius matyt apskritai nesidomi senąja JAV lietuvių ateivija, jos įžymiausiais veikėjais, tos ateivijos politikos ir kultūros problematika, tad ne tik atrodo pernelyg nustebęs dėl tokios plačios apimtės knygos atsiradimo, bet ir pernelyg skuba ją panaudoti propagandiniams tikslams.

Pagalvok tu man tik, pokario išeivija išleido rimtą knygą apie didį senosios išeivijos veikėją! Jau pats faktas, kad dėl to tenka stebėtis, rodo šios rūšies literatūrinio darbo "patriotinėje visuomenėje" visišką apleidimą, o drauge knygos apie J. Šliūpą epizodiškumą kultūrinėje tos visuomenės veikloje.

Kad Ged. Viesulius ir "Akiračiams" menkai žinoma ir turbūt dar menkiausiai rūpi, kas šioje srityje Lietuvoje daroma, rodo recenzento "susirūpinimas" dėl J. Šliūpo raštų, nes tas "susirūpinimas" neturi jokio mokslinio intereso. Girdi, J.

Šliūpo "Rinkiniai raštai" nėra masiškai perkami, o tai vyksta dėl to, kad "tenyktė valdžia yra pabrėžusi Šliūpo antiklerikalizmą ir tuo duoda kiek iškreiptą jo veidą."

Kyla klausimas: kaip galima vertinti knygą apie J. Šliūpą, neskaicius jo raštų, o tuo labiau storo tomo, išleisto Vilniuje? Kad taip ir atsitiko, nesunku įsitikinti — jeigu Ged. Viesulas būtų bent pavartęs J. Šliūpo "Rinkinius raštus", tai pretenzingas intelektualas nebūtų drįsęs rašyti tokiu primityviu klerikalinės spaudos lygiu, kaip kad nusileido "Akiračiuose".

Pirmiausia — kam pabrėžti J. Šliūpo antiklerikalizmą, jei jis trykšte trykšta ir iš J. Jakšto studijos? Antra — kaip gali pagrindinio J. Šliūpo veiklos bruožo nurodymas "iškraipyti jo veidą"? Trečia — "Rinkiniai raštai" kaip tik visiškai išvengia ateistinių J. Šliūpo dalykų, jie skirti vien jo lietuvių literatūros istorijos ir kritikos reikalams, kultūros temoms, o taip pat gausiai epistolikai. Savo tikslais ir pobūdžiu J. Šliūpo "Rinkiniai raštai" niekuo nesiskiria nuo kitų "lituanistinės bibliotekos" knygų.

O "Akiračių" recenzentas lyg būtų jų net nepavartęs . . .

Lygiai tokio politikieriškai-klerikalinio pobūdžio yra jo pakartotas iš J. Jakšto knygos padėjimas dėl K. Vairo rankraščių. Kodėl kiekvienas rankraštis turi virsti knyga, net jeigu jis neatitinka reikalavimų? Ištraukos buvo spausdintos pažangioje JAV lietuvių spaudoje. Rankraščiu mokslo reikalams Lietuvoje galima pasinaudoti, tai negi vien J. Jakštui ir "Akiračiams" jį būtina knyga daryti? Ir kuo jis toks būtinas, jeigu net nesugebama deramai pasinaudoti išleistais J. Šliūpo "Rinkiniais raštais" ką patvirtina ir V. Trumpos recenzija "Draugo" laikraštyje? Politikos darymas šiuo reikalu — primityvu! **J. Rinkevičius**

Bažnyčia Tarybų Lietuvoje

Lietuvoje šiuo metu yra užregistruotos net 10 konfesijų religinės bendruomenės (arba, naudojantis tikinčiųjų terminologija, parapijos). Štai jos: Romos katalikų yra 63, religinių bendruomenių, sentikių — 59, stačiatikių — 42, evangelikų liuteronų — 25, evangelikų reformatus — 5, evangelikų krikščionių liuteronų — 25, evangelikų reformatus — 5, evangelikų krikščionių baptistų — 4, judėjų — 2, musulmonų — 1, karaimų — 1 ir penkiasdešimtininkų — 1. Katalikai, sentikiai ir stačiatikiai yra išsibarstę po visą Lietuvos teritoriją, liuteronų bendruomenės susibūrusios Lietuvos vakarinėje dalyje, reformatai — Lietuvos šiaurėje, baptistai — Vilniuje, Klaipėdoje, Biržuose ir Ylakiuose, judėjai — Vilniuje ir Kaune, musulmonai — Raižuose (Alytaus rajonas), karaimai — Trakuose.

Visoms šioms bendruomenėms yra perduoti nemokamai ir neribotam laikui naudotis specialūs maldos namai, jiems nesant leidžiama specialiai pritaikyti kitas patalpas. Visi maldos namai aprūpinti reikiama kultūrinėmis priemonėmis, tikintieji turi visas sąlygas atlikinėti savo religines priedermes. Įvairūs užjūrio balsai, šmeižiantys socialistinę santvarką, nuolat tvirtina, kad Tarybų valdžia

smurtu uždarinėjanti bažnyčias. Kaip yra iš tikrųjų? Antrojo pasaulinio karo metu Lietuvoje buvo sugriauta, sudeginta ir apgadinta beveik pusė šimto bažnyčių. Tikintieji, padėdami vietiniams Tarybų valdžios organams, atstatė bei suremontavo Barstyčių, Darsūniškio, Degučių, Kruopių, Kuršėnų, Kudirkos Naumiesčio, Kaišiadorių, Kybartų, Kretingos, Kvedarnos, Lyduokių, Lyduvėnų, Mažeikių, Merkinės, Molėtų, Palangos, Ramygalos, Raseinių ir daugybės kitų bažnyčių. Ten, kur atremontuoti bažnyčių neįmanoma, buvo pastatytos naujos arba išrengtos kitose patalpose. Pvz., Bartninkuose, Gargžduose, Girkalnyje, Kalnujose, Kapčiamiestyje, Kiaukliuose, Kulvoje, Liubave, Pagiriuose, Panoteriuose, Pilviškiuose, Radviliškėje ir kitur. Priminsim — tai buvo daroma tuo metu, kai Lietuva gulėjo griuvėsiuose, kai statybinės medžiagos buvo reikalingos imonėms, ligoninėms, mokykloms, gyvenamiesiems namams atstatyti.

Ne viena bažnyčia Lietuvoje yra įžymus architektūrinis paminklas, kurį prižiūri, saugo ir kurio rūpinasi valstybė. Jų restauravimo projektus ir darbus atlieka valstybinių organizacijų kvalifikuoti specialistai. Atrestauruota Kauno bazilika, Vilniaus Sv. Petro ir Povilo bei Sv. Onos bažnyčios. Restauruo-

KALBANT TIESIAI . . .

Rašdami ar kalbėdami apie save "veiksniai—vaduotojai" labai mėgsta pakilius žodžius, naivų pasiliaupsinimą, savo darbų ir "žygių" iškilimą. Ypač tada, kai kalba eina apie lietuvių ir jos išlikimą išeivijoje. Betgi būna atvejų, kai ir "veiksniai" yra priversti kalbėti tiesiai. Taip atsitiko, kai neseniai buvo susirinkę lietuviškųjų bendruomenių vadai savo tarpe pasibėdavoti.

Kalbėdamas apie vienintelę Vakarų pasaulyje dar išlikusią ir vos ne vos kvėpuojančią lietuvišką gimnaziją, vienas Vakarų Vokietijos lietuvių veikėjas taip pasakė:

— Vokiečių valdžia labai remia gimnaziją, tačiau lietuvių aukos žymiai sumažėjo. Vokiečiai duoda dvigubai tiek, kiek lietuviai surenka. Taigi, lietuviai privalo bent trečdalis ir bendrabučių išlaidų padengti, bet to nedaro. Todėl vienintelei lietuvių gimnazijai išeivijoje grėsia rimtas pavojus užsidaryti. —

Nepaslypę, kad dalis dipukinės išeivijos yra gerai materialiai pasiskūrusi, tad atrodytu, jog gražias kalbas apie lietuvių ir iš ko paremti. Tačiau, kaip pripažįsta patys "veiksniai", aukos jų gimnazijai vis mažėja, ir, jei ne vokiečių valdžia, ta gimnazija būtų jau seniai uždarysi, kaip tai atsitiko pas mus, Valtijoje. Tai ne išimtinis atvejis, o greičiau taisyklė: netgi gerokai finansiniai prakutę dipukai kultūrai gali dolerio. Kas kita, jei galima save pasirekla-

muoti, pasigarsinti ir gauti kokios nors grįžtamosios naudos — tada aukoms atveriamos pinigės.

O kokias (ir kam?) iš lietuviškos gimnazijos nauda?

Tik lietuvių. Bet, kalbant tiesiai, kaip tik ji visų mažiausiai rūpi patiems didžiausiems "patriotams", ir tai jau daugybę kartų įrodyta. Lietuviškos gimnazijos atvejais — vienas iš daugelio tokių pavyzdžių . . .

TIKRAI: NEGRAŽU!

Prieš kiek laiko Čikagos "Draugo" Bostono žiniose" teko skaityti gaudžią pastabą apie "veiksnių" radio valandėles.

Štai to straipsniuko ištrauka: — Deja, pas mus pasitaiko ir neigiamų reiškinų. Gal iš pavydo, gal kitokiais sumetimais, kartais radio bangomis pasigirsta ir gana negraži žodžių prieš kitos valandėlės vedėją. Ne tik negražu, kenksminga, bet ir koku išgirsti tokius žodžius. Tas turi išnykti iš mūsų valandėlių. Vardan lietuviško švento žodžio atsisakykite tų nekultūrinių išsišokimų ir užpuldinimų. —

Tų pastabų autorė (Bostono žinias pasirašo E. Ribokienė), matyt, yra labai naivi moteris: kas gi beliktų iš tų valandėlių, jei būtų atsisakyta kolonijų ir šmeižtų?

Ji, pagaliau, turėtų žinoti, kad tuo laikosi visas "vadavimo" biznesas . . .

Vladas Mikšys

jant Vilniaus Sv. Teresės bažnyčią, buvo iškviešti specialistai iš kaimyninės Lenkijos. Tokie tad faktai.

O apibendrinimu galėtų tapti vyskupo Pletkaus žodžiai, kuriuos jis pasakė apie bažnyčių būklę Telšiu vyskupijoje: "Turiu pasakyti, kad kunigų ir tikinčiųjų rūpesčiu visos jos prižiūrimos, remontuojamos, puošiamos. Po karo visos bažnyčios iš naujo išdekoruotos ir kitaip išgražintos. Dabar nėra nė vienos veikiančios bažnyčios, kuri būtų apleista". Tai gali patvirtinti ir daugybė svečių, atvykstančių į Lietuvą iš užsienio. Tačiau šių faktų, pavyzdžiui, Vatikano radio laidose neišgirs.

Karui baigiantis, 248 Lietuvos kunigai kartu su hitlerininkais pagabė į vakarus, religinės bendruomenės juto didelį dvasininkų kadru trūkumą. Tarybinė vyriausybė, suprasdama katalikų poreikius, niekuomet netrukus ir nedraudė rengti dvasininkijos kadrus. Praėjus tik porai mėnesių nuo Kauno išdavimo, 1944 metų spalio mėn. 2 d. vėl pradėjo veikti Kauno tarpdiecezinė kunigų seminarija. Vyskupų ordinarų nutarimu, 1945 metais į kunigų buvo išventinti iš karto abiejų paskutiniųjų kursų klierikai, o jų skaičius seminarijoje padidintas. Beje, pastaraisiais metais visos seminarijos patalpos kapitališkai atremontuotos, pastatytas priestatas, naujas bendrabutis, atlikti kiti rekonstrukcijos darbai, pradėta restauruoti greta esanti bažnyčia, kuri bus naudojama seminarijos reikalams. Mokymasis Kauno seminarijoje vyksta pagal Vatikano studijų kongregacijos nuostatus, dėstomos įvairios teologinės ir filosofinės disciplinos, markszizmas ir kitos pasaulietiškos disciplinos nedėstomos. Prenumeruojama religinė spauda vokiečių, prancūzų, lenkų ir italų kalbomis. Trys iš kunigų seminarijos profesūros yra įsigiję doktoratus Romos universitetuose

jau pokario metais, kiti seminarijos dėstytojai aukštųjų teologijos studijų diplomus ir licenciato laipsnius yra įsigiję Kauno teologijos fakultete, neakivaizdiniu būdu veikiančiame priekeminarijos.

Komunistai kišasi į kunigų seminarijos auklėjimo ir mokymo programą, — šaukte šaukia mūsų ideologiniai priešai, — istoti į kunigų seminarijų reikalingas valdžios leidimas, kuris labai sunkiai duodamas, todėl gausybė kandidatų negali patekti, — valdžia stengiasi infiltruoti savo agentų bei šnipų, kurie vartyt seminarijos griaunamąjį darbą iš vidaus, — reikias stengiasi išauklėti jam palankius ir klusnius kunigus", — tokių ir panašių prasimanymų gausu lietuvių reakcingosios emigracijos spaudoje. Visa tai dar 1965 metais argumentuotai paneigė seminarijos rektorius, teologijos mokslų daktaras kunigas Viktoras Butkus, kuris, be kita ko, nurodė, jog jaunuolis, noris stoti į kunigų seminariją, kreipiasi į savo kleboną rekomendacijai. Gavęs rekomendaciją, kandidatas kreipiasi į seminarijos vadovybę, kuri viena sprendžia, ar jis tinkamas būti auklėtinu, ar ne.

Laidos pabaigai priminsime kunigo Česlovo Kavaliausko žodžius prieš 9 metus pasakytus "Laisvės" dienraščio puslapiuose: "Mes negalime sutikti su iškarsėjais ir neatšakingais rėksniais, kurie prisidengdami lietuviškos lozungais, norėtų susigrąžinti prieškarinę buržuazinę Lietuvą. Pagaliau, ką bendro su mūsų diena Lietuva turi šitie ponai, nutolę nuo savo šalies ir savo jaudies gyvenimo? Ir kokia teise jie drįsta kalbėti lietuvų liaudies vardu, atstovaudami svetimų šalių kapitalistinės sistemos interesus?" Sunku su šiais žodžiais nesutikti. **Kazys Bagdonavičius**

Vilnis, 1981 vasario 5

Kaip Izraelio valdžia nekenčia žodžio "Palestina"

Damaske išeinantis Palestinos žurnalas "Al Ard" rašo, kad Izraelio valdžia įvykdė dar vieną savivalės aktą okupuotame Jordano upės Vakarų krante. Jie padarė krata daugelyje knygynų Nabluso mieste. Nusavino daug knygų ir plakatų, kurie, kaip pareiškė okupantai, kursto arabus antiizraeliškomis akcijoms. Analogišką "operaciją" valdžios atstovai surengė Ramalache. Kareiviai įsibrovė į ten pradėjusią veikti dailės parodą, nusavino Palestinos dailininkų paveikslus.

Tai ne vieninteliai Izraelio karinės veiksmas. 1972 m. Beirute buvo nužudytas žymus Palestinos rašytojas Hasanas Kanafanis. Į jo automobilį sionistai įdėjo uždelsto veikimo bombą. Po kelių mėnesių sionistai žaliūnai nužudė Palestinos poetą Kemalį Naserą...

Nėra ko stebėtis, kad Izraelio ultros savo aukomis pasirenka Palestinos kultūros atstovus. H. Kanafanio ir K. Nesato kūriniai Izraelyje laikomi pavojingais.

Būdinga, kad tarp knygų, kurias sionistai nusavino Nabluse, buvo H. Kanafanio, Ali Al Halilio ir kitų. Palestinos rašytojų kūriniai. Konfiskuota ir nauja pažangios Izraelio advokatės Felicijos Langer knyga, kurioje ji gina Izraelio teroro aukas. Pasak F. Langer, ji išleido savo knygą ne Izraelyje, nes neatsirado nė vieno Izraelio leidėjo, kuris ryžtųsi ją išleisti.

Pastaraisiais metais veiksminga antiizraeliškosios propagandos forma tapo Palestinos dailininkų paveikslai ir plakatai. Jų temos įvairios, bet esmė viena. Palestiniečiai — tauta, turinti savitą kultūrą. Pavyzdžiui, buvo padaryta Palestinos dailininko "Pabėgėlių grįžimas" tūkstančiai reprodukcijų ir štai jau daugiau kaip 10 metų jos platinamos kaip lapeliai Izraelio okupuotose žemėse.

Viena portesto prieš Izraelio dik-

tatą formų — tai paplitę okupuotame Vakarų krante viršutiniai drabužiai su išspausdintais PLD šūkiais. Izraelio "Nafchos" kalėjimo atvaizdu arba paprasčiausiu užrašu "Palestina", populiarūs medalionai su Palestinos žemėlapiu. Sionistinis režimas jų savininkams taiko tas pačias žiaurias priemones, kaip ir politinių demonstracijų dalyviams.

Kaip Izraelio valdžia nekenčia žodžio "Palestina", rodo jau toks faktas: neseniai buvo uždrausta parduoti visas Jeruzalėje anglų kalba einančio savaitraščio "Al Fadžr" tiražas vien dėl to, kad žurnalo viršelyje buvo išspausdinta "Palestinos savaitraštis". Nepaisant persekiojimų, žodį "Palestina" vis dažniau pamatysi parduotuvių, vaistinių, prekybos ir transporto kompanijų, kitų įstaigų pavadinimuose.

Viena labiausiai paplitusių palestiniečių protesto prieš Izraelio okupaciją formų — Palestinos nacionalinės vėliavos demonstravimas, nors dėl to dažnai vyksta susidūrimai su Izraelio policininkais, okupantai taiko represijas. Ši vėliava dažnai suplevėsuoja virš Nabluso, Ramalacho ir kitų okupuotų miestų pastatų. O pardavėjai dažnai išdėlioja vitrinose audinių pavyzdžius taip, kad jie sudarytų Palestinos vėliavą.

Nepaisant žiaurios teroro, kiekvieną pirmadienį ir penktadienį viename ar kitame okupuoto Jordano upės Vakarų kranto rajone organizuojasi "Palestinos diena". Organizuojamos parodos, vyksta saviveiklinių teatro kolektyvų pasirodymai, savo eiles skaito Palestinos poetai.

Sionistų mėginimams sutrempti arabų palestiniečių kultūrą atkakliai pasipriešina mūsų tauta, rašo "Al Ard". Juk Palestinos poezija, originalioji tapyba, teatrų pastatymai, kino filmai — tai irgi ginklas kovoje.

I. Kedrovos

Kinijos ekonominiai sunkumai

Kinija susiduria su dideliais sunkumais, vykdydama savo "keturių modernizacijų" — žemės ūkio, pramonės, mokslo bei technikos ir gynybos modernizavimo programą. Labai trūksta lėšų, žaliavų, energijos. Praėjusiais metais KLR biudžeto deficitas sudarė daugiau kaip 17 milijardų jautių, pirmiausia todėl, kad buvo smarkiai padidintos karinės išlaidos. Su deficitu sudarytas ir šių metų valstybinis biudžetas. Vaikomasi užsienio technikos ir technologijos, pirmiausia karinės. Dėl to šalies skola išaugo daugiau kaip iki 5 milijardų jautių.

Kaip rodo praeitų metų rudenį įvykusių Visos Kinijos liaudies atstovų susirinkimo trečiosios sesijos rezultatai, žlugo dar tik pradėtas vykdyti KLR liaudies ūkio vystymo dešimties metų (1976-1985 m.) planas; didelių abejonių kelia ir 1979 metais paskelbto liaudies ūkio "suregulavimo" trimečio plano realizavimas. Pekine pripažįstama, kad artimiausiais metais plieno išlydymo, elektros energijos gamybos, naftos gavybos lygis geriausiai atveju bus toks pat. Tuo tarpu asignavimai kariniams tikslams valstybiniame biudžete žymiai viršija išlaidas civilinėms šakoms. Ne geresnė padėtis ir žemės ūkyje.

Kinijos vadovybė mėgina išspręsti savo ekonominius sunkumus, vis

Vilnis, 1981 vasario 5

labiau blokuodamasi su kapitalistiniu pasauliu, iš kurio ji tikisi gauti kaip galima daugiau užsienietiškos technikos ir lėšų. Tam Pekinas daro visokius nuolaidus, kurios atneša daug žalos šalies nacionaliniams interesams.

Su tuo glaudžiai susijusios dabartinės pastangos skatinti Kinijoje privačią verslininkystę su samdoma darbo jėga, o "nedidelės" darbo jėgos samdymas jau nelaikomas išnaudojimu.

Įveikti ekonominius sunkumus dabar mėginama ir taikant šalyje vadinamąjį ekonomikos vystymo "kiniškąjį modelį", kuriame numatoma derinti "socialistinės ir nesocialistinės nuosavybės formas", planinius ir rinkos ekonomikos reguliavimo metodus, valstybinį planinį valdymą ir privačią verslininkystę. Kaip rodo raktai, šis ūkio mechanizmas grindžiamas anti-marksinėmis didžiavalstybiška nacionalistine platforma, kuri kelia grėsmę netekti paskutinių Kinijos liaudies socialinių iškovojimų.

M. Jokubauskas

— Tokių iškilnių, kokios buvo prez. R. Reagano inauguracijos metu, istorija neatmena. Jos kaštavusios daugiau kaip \$10 milijonų. Tris kartus daugiau, negu kaštavo prez. Carterio inauguracijos iškilnės.

Kodėl Lotynų Amerikoje kyla revoliuciniai judėjimai

Šiandieninis Lotynų Amerikos žemės ūkis yra labai komplikotas raizginys įvairiausių žemvaldos formų ir gamybinių santykių. Čia tarpsta ir šiuolaikinės kapitalistinės plantacijos, plyti didžiulės latifundijos, kartu egzistuoja smulkių ir vidutinių fermerių ūkiai, taip pat indėnų bendruomenės.

Dauguma šiuolaikinių kapitalistinių plantacijų, paprastai auginančių eksporto kultūras, priklauso užsienio monopolijoms, visų pirma — Jungtinių Valstijų. Didžiausios jų valdos plyti Hondure, Gvatemaloje, Dominikoje, Kostarikoje, taip pat Brazilijoje, Argentinoje, Čilėje, Paragvajuje. Brazilijoje, pavyzdžiui, JAV monopolijos valdo apie 35 milijonus hektarų, Argentinoje užsienio kapitalas pasiglemžęs 26 milijonus hektarų žemių.

Didžiausia rykštė, kuri plaka Lotynų Amerikos valstiečius, stabdo žemės ūkio, kartu ir pramonės plėtotę, yra latifundijos.

Latifundininkas — tai ne šiaip sau dvarvaldis, o dvarininkų dvarininkas. Anų laikų mūsų dvarininkėlis su 200-300 ha dvaru prieš latifundininką būtų tarsi kumetis. Latifundijos Lotynų Amerikoje užima po dešimt tūkstančių hektarų ir daugiau. Brazilijoje latifundininkams (jų yra 2,2 proc. visų žemės savininkų) priklauso daugiau kaip 58 proc. žemės. San Salvadore latifundijos (latifundininkų tik 0,7 proc. visų žemės savininkų) užima daugiau nei 40 proc. žemių. Nikaragvoje vien diktatoriaus Somozos giminė buvo užgrobusi beveik tre-

dalį viso krašto žemių.

Latifundijų žemėse (valstiečiai čia dirba kaip nuomininkai ar pusininkai) žemės ūkis tvarkomas primityviai, žemė dirbama ir gyvuliai auginami, kaip sako, senelių metodais. Iš milžiniškų, kad ir primityviai įdirbamų, žemių plotų latifundininkai, gauna pakankamai pajamų tad didelę dalį žemės laiko nenaudojamą tarsi rezervinį kapitalą. Dėl šios priežasties Lotynų Amerikoje žemdirbystei naudojama tik 7 proc. šito žemyno teritorijos nors šiam reikalui tiktų mažiau siai 30 proc. Brazilijoje, pavyzdžiui, yra 300 milijonų hektarų žemdirbystei tinkamų žemių, o šiuo metu ariama tik 40 milijonų hektarų.

Latifundijų žemėvalda visų pirma kalta, kad Lotynų Amerikoje 150 milijonų žmonių nuolatos gyvena pusbadžiu. Ir dauguma jų — valstiečiai, kaimo gyventojai. Brazilijoje, Ekvadore, dar praėjusio dešimtmečio pabaigoje du trečdaliai kaimo gyventojų tebebuvo bežemiai, Gvatemaloje ir Bolivijoje — aštuoni iš dešimties.

Agrariniai pertvarkymai šiandien tampa šerdimi Lotynų Amerikoje kylančio revoliucinio judėjimo. Tikroji agrarinė reforma valstiečių interesais dar prieš akis. Kada ateis jos laikas, priklausys nuo darbo žmonių masių revoliucingumo ir veiksmų vienybės. Prasidės ji kartu su liaudies demokratinės revoliucijos pergalėmis, nes buržuazija dėl savo prigimties nenori ir negali žemės reformos valstiečių interesais įgyvendinti iki galo. jkb.

Lenkija buvo, yra ir bus socialistinė

Laikraštis "Zolnež volnosci", išeinantis Varšuvoje, išspausdino straipsnį "Lenkija buvo, yra ir bus tvirta socialistinės sandraugos grandis".

Padėtis Lenkijoje, sakoma straipsnyje, turi fundamentinę reikšmę taikai ir saugumui Europos žemyne, įtempimo mažinimo proceso išsaugojimui ir gilimui visame pasaulyje. Tačiau reikia labai aiškiai pabrėžti, kad tik socialistinė Lenkija gali būti gerbiama ir turėti autoritetą tarptautinėje arenoje. Tik būdama tvirta socialistinės sandraugos grandis, ji yra partnerė, su kuria skaitomasi.

Lenkija, pažymi laikraštis, turi didžiulę reikšmę socialistinės sandraugos saugumui, efektyviam Varšuvos Sutarties gynybinių tikslų įgyvendinimui. Per Lenkiją eina tranzito keliai ir ryšių linijos iš Tarybų Sąjungos į Rytų Vokietiją. Lenkija yra betarpiškame užnugaryje linijos, kuri skiria dvi skirtingas karines politines sistemas. Todėl žiūrėti pro pirštus į imperialistinių jėgų ketinimus ir koncepcijas būtų tiesiog savizudystė.

Ryšium su tuo broliškos socialistinės šalys negalėjo nejausti susirūpinimo dėl padėties Lenkijoje, juo labiau, kad mes susidūrėme su tikrais kontrrevoliucijos grėsmės elementais.

— Prez. R. Reagano ekonomikos klausimams patarėjas Murray L. Weidenbaum sako, nereikia laukti, kad šimet sumažėtų infliacija ir nedarbas, nes prez. R. Reaganas iš Carterio paveldėjo krašto ūkyje suirutę.

Partija, visi patriotai, didžiulė dauguma lenkų sakė ir sako: taip — atnaujinimo procesui, būtinoms ir privalomoms ekonominėms reformoms, būtinoms permainoms profsąjunginiame judėjime, įskaitant "Solidarumą". Ne, — politinėms, diversijoms, anarchijai, choasui, visokiems mėginimams pasukti Lenkiją iš socialistinio vystymosi kelio. Tokia yra tvirta visos liaudies valia. Tokie yra Lenkijos valstybės interesai.

Dabar mes gyvename sunkius, labai sunkius momentus, rašė laikraštis. Norint ištaisyti klaidas ir jų padarinius, reikia maksimaliai mobilizuoti visas mūsų jėgas. Ir, kaip paprastai tokiais momentais, vėl pasitvirtino patarlė: draugą pažinsi nelaimėje. Broliškos socialistinės šalys, ir pirmiausia Tarybų Sąjunga, suteikė efektyvią pagalbą.

Deja, pagrindiniai politiniai diversiniai centrai Vakaruose pradėjo nerimo ir netikrumo skeidimo kampaniją. Tai jų normali praktika.

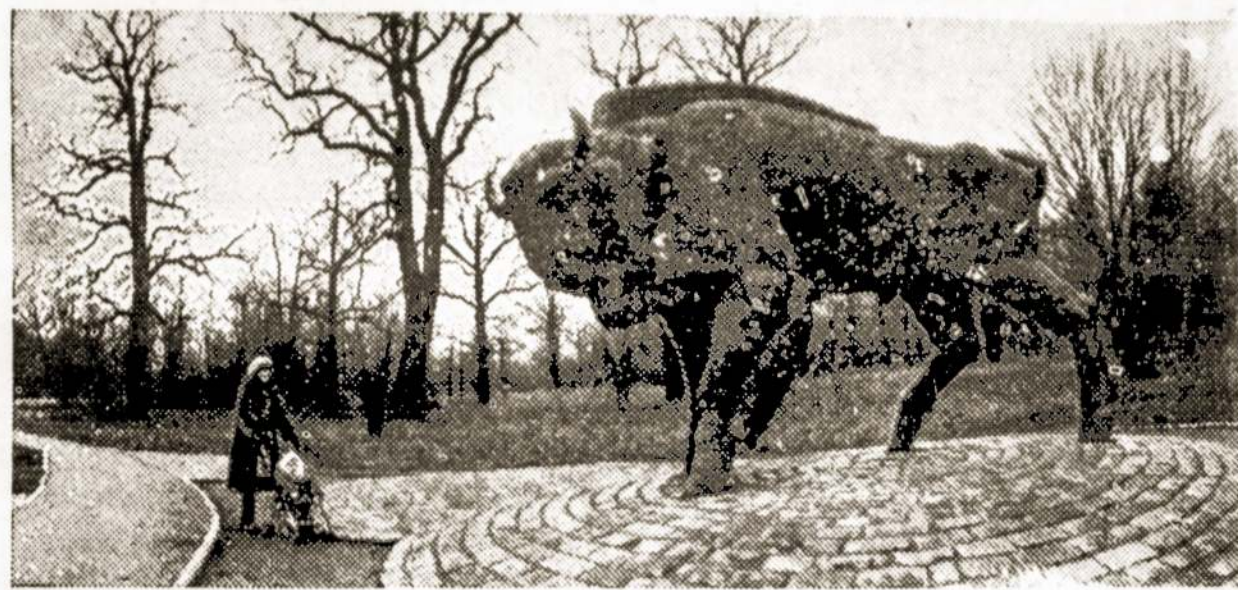
Mes buvome, esame ir visada būsim tvirta ir ištikima socialistinės sandraugos grandis. Buvome todėl, kad ši sandrauga įgalino mus įgyti nepriklausomybę, tvirtas ir teisingas sienas, atkurti karo sugriautą šalį. Esame todėl, kad sandrauga ir garantuoja mums saugumą, ir tolesnį sėkmingą vystymąsi. Būsime todėl, kad sandrauga yra geriausia taikaus būsimųjų lenkų kartų gyvenimo garantija, nes tik ji gali pašalinti karo šmėklą. Tokie yra mūsų atnaujinimo socialistiniais principais proceso politiniai pagrindai, rašo straipsnio pabaigoje "Zolnež volnosci".

5

Apie Lietuvos stumbrus

Ažuolyne — mėgstamoje kauniečių poilsio vietoje — atsirado didžiulis bronzinis stumbras. Jį kauniečiams sukūrė vilnietė skulptorė Dalia Matulaitė, o iš bronzos išliejo Leningrado meistras. Nuotraukoje: prie stumbro skulptūros. A. Sabaliausko nuotrauka

Daugelis yra girdėję, kad stumbrai Lietuvos miškuose buvo įprastas reginys, o jų medžioklė — didžiųjų pramoga. Ilgą laiką stumbrai buvo medžijami be gailėsčio. Aštuonioliktojo amžiaus pabaigoje jų buvo likę tik Bielovieže girioje, o 1921 m. ten krito paskutinis stumbras.

Naują istoriją senieji Lietuvos girių gyventojai pradėjo 1969 metais. Pagal planą iš draustinio Maskvos srityje į Naujamiesčio valstybinio medžioklės ūkio Pašilių mišką buvo atvežti ir įkurdinti du, po metų dar šeši stumbrai.

Po metų čia gimė pirmasis stumbras, pavadintas Giriniu (visų Pašilių miške gimusių stumbrų vardai prasideda raide G). Rūpestingai globojamų stumbrų banda kasmet

padidėdavo 3-7 jaunikliais.

Praėjusių metų pabaigoje Lietuvoje gimė ir užaugę stumbrai pirmą kartą išvežti į kitus miškus.

Į Ukrainos TSR Lvovo srities Lopatinksajos valstybinį medžioklės ūkį iškeliavo Gina, Giedra, Gitara, Giedruma ir du patinai. Artimiausiu metu į Ukrainą bus perkelti dar šeši Lietuvos stumbryne augintiniai.

Nors stumbrų banda Pašilių miške sumažėjo, tačiau stumbryno darbuotojams Juozui Markauskui ir Jonui Mikalajūnui rūpesčių pakanka. Ypač dideli darbai laukia šiais metais — prasidės stumbryno rekonstrukcija, bus sausinamas miškas, keičiami aptvarai, statomi sandėliai.

Stato tiltą į jūrą

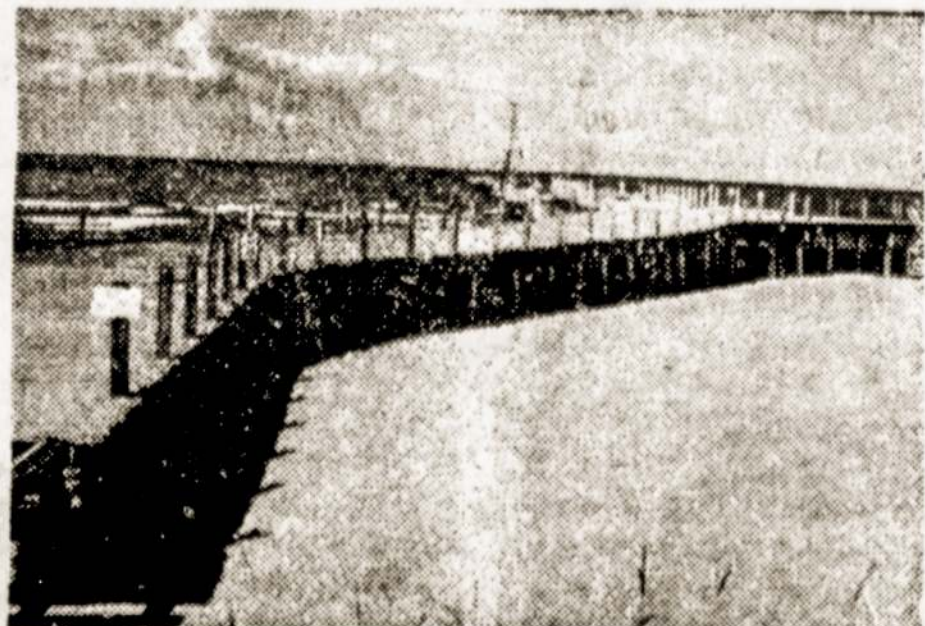
— Prie Šventosios žiočių, senojo molo vietoje stato tiltą į jūrą. Darbus atlieka kurorto kelių eksploatavimo valdyba, — sako Palangos komunalinių įmonių kombinato viršininkas B. Lileika. — Poilsiautojai labai pamėgo senąją Palangos tiltą. Tikimės, kad naujasis irgi bus populiarus, juolab, kad Šventojoje kasmet atostogauja vis daugiau žmonių.

Naujasis tiltas turės apie 30 metrų atšaką Šventosios upės žiočių link. Atšakos pabaigoje, pasak Palangos vyriausiojo dailininko Vyginio Domanskio, bus pastatyta skulptūrinė grupė "Žvejo dukros". Nūnai šis skulptorės Zuzanos Pranaitytės darbas, jau nulietas iš bronzos, atkeliavo iš Minsko į Palangą ir laukia, kol bus baigtas statyti tiltas. Tada pagal architektės Živilės Mačionienės projektą

trys grakščios, aukštos bronzinės merginos sustos prie jūros, nerimastingai laukdamos, kaip ir visų Šventosios žvejų žmonos bei dukros.

— Poliai į jūrą jau nužingsniavo per 300 metrų, — sako Palangos kelių eksploatacijos valdybos viršininkas Rimantas Mikalkėnas. — Feliksas Šalnis, kiti dailidės kloja grindis, ruošia suoliukus, tvarko senus, dar prieš keturiasdešimt metų čia sukaltus poliūs.

Pasirodo, laikas polių nevienodai veikia. Jo dalis, esanti virš vandens, genda, puva. O apsemtoji — atvirkščiai — tvirtėja. Į medį tiek prisigeria jūros druskų, kad net plieniniai grąžtai dyla. Tai dirbti vyrams sunku. O čia dar jūra su visais savais kaprizais. Juk dabar audrų metas.

Tiltas žengia į jūrą.

NEISGALVOTI SUSITIKIMAI

Tėvas ir sūnus

Nėra vienovės žmonėse. Net akys kiekvieno mato savaip, jau nekalbant apie jų mintis. Mano susitikimai su tautiečiais daug kartų teikė džiaugsmų, nes pažinau žmonių, kurie save parodė, kaip man labiausiai norėjosi. Svetimų vėjų neužpustytą Lietuvą jie nuostabiai gražiai išsaugojo savo širdyse. Neužklotą užmiršties dulkėmis, ji šaukia, ragina juos vis naujoms kelionėms į savo senąjį kraštą ir, atrodo, nėra jėgos, kuri galėtų jiems sutrukdyti. Užmoka dideles dolerių sumas ir važiuoja, važiuoja pasižiūrėti, kokia ji, Tarybų Lietuva.

Ųkart dėmesį patraukė jaunuolis, apsikarstęs sunkiais foto aparatais. Neramus, nepabūnantis vietoje jis vis skubėjo, vis žvalgėsi ir spragsėjo savo ginklais, o paskui skubėdavo prie kito vyriškio ir kažką aiškino.

— Tai sūnus ir tėvas, — paklausus, pasakė man.

Ir tėvas, ir jo sūnus atvyko čia pirmą kartą. Jaunuolis, neseniai baigęs universitetą, kartą šyptelėjo tėvui: aš savo jau padariau. O tu, tėve, ar prisimeni savo pažadą? Aukštojo mokslo užbaigimo programa...

— Taip, taip, — nutraukė tėvas sūnų, — žadėjau tave apdovanoti. Tai rinkis dovaną.

Sūnus nedvejodamas pasirinko kelionę į Lietuvą.

Tai, kas gražu — gražu. Ir visgi mano galvą užgulė kitos mintys: ne tik, kaip minėjome, sūnus Lietuvoje pirmą kartą, bet ir tėvas.

Pražilęs, jūras-marias išplaukiojęs jūreivis, vis, būdavo, laukė, kada jo laivas sustos prie Baltijos jūros kranto ir per mestu tilteliu atsirems į žemę, kurią seniai seniai paliko jo tėvai. Tačiau laivas supo jį, plukdė ten, plukdė toliau, o Baltijos jūra vis likdavo ateičiai. Pagaliau paaiš-

kėjo, kad ji toliau už jo pensiją.

— Kodėl jūsų sūnus panorio, kad dovanotute jam kelionę į Lietuvą?

Parūpo, net labai parūpo šis klausimas. Lietuviškas žodis jo sūnaus lūpose jau išdžiūvo, o tiksliau — jo ten niekuomet ir nebuvo.

O šit prašė: tėtė, man geriausia dovana — kelionė į Lietuvą. Ned dažnai man teko sutikti kažką panašaus. Dažniau pasitaikė tokių, kurie motinos krūtį čiulpė dar Lietuvoje, tačiau su jos pienu nepričiulpė tiek, kad jaustų šiam kraštui kažką daugiau nei kitatautis. Buvo, buvo, sakau, ir tokių susitikimų.

— Man visuomet norėjosi pamatyti kraštą, kurio kalbos išmokė tėvai. Neužmiršau jų pasakojimų apie Lietuvą. Būdavo, prisimenu, ir perpasakaju juos savo sūniui.

Galbūt taip ji ir užauginau su Lietuvos kruopelėmis širdyje. Daugiau, atrodo, nieko reikšmingesnio nepadariau. Tik perpasakodavau... — kalbėjo žilagalvis.

Taigi, ir liko šis sutiktasis žmogus mano atmintyje, jau pražilusias plaukais, išplaukiojęs daug jūrų, bet nesulaukęs to laiko, kuomet laivas pakeis kryptį, iplauksį Baltijos jūrą, prisiglaus prie Lietuvos žemės kranto. Su Lietuva gyvenno ne savo, o savo tėvų prisiminimais. Ir išaugo iš jų medis, ir prikūrė savo sėklų vienintelio sūnaus širdyje, ir atsirado joje troškimas žinoti, ją pamilti.

Tėvo dovana paskatino sūnų atidaryti savo taupyklę kelionei į Lietuvą.

— Sutaupęs vėl atvažiuosiu, — sakė jaunuolis, o tėvas meiliai nužvelgė sūnų ir pakratė jį už peties. Lithuania ot, O'kei, — išskyrė sūnus iš penkių pirštų nykštį.

Tiek angliškai supratau ir aš. Pranas Karlonas

Auga Šeškinė

Kaip pasiekti, kad naujieji Vilniaus kvartalai organiškai įsikomponuotų į architektūrinius ansamblius, kurie buvo kuriami šimtmečiais, ir tuo pačiu metu būtų išraiškingi, originalūs. Į šį klausimą puikiai atsako vienas jauniausių miesto mikrorajonų — Šeškinė, kurio penkiaaukščiuose, devynaukščiuose ir šešiolikaukščiuose namuose atšvęs įkurtuves apie 50 tūkstančių vilniečių. Visi namai čia bus pastatyti iš surenkamųjų konstrukcijų. Tačiau architektai pasistengė, kad kiekvienas gyventojas čia jaustųsi jaukiai, kad jo žvilgsniui atsivertų pastatų neužstota erdvė. Taip sukomponuoti namai neslegia žmogaus, išsaugomas natūralaus kalvoto reljefo grožis.

Nuotraukoje: vairuotojo Leonido Peleskio šeima jau įsikūrė naujajame bute. Juo patenkinta ir žmona Teresė, ir sūnus Česlovas.

M. Baranausko nuotrauka

Vilnis, 1981 vasario 5

Radviliškio Muziejaus Turtai

Metai nepraeina be pėdsako. Palieka daug brangių prisiminimų apie artimuosius, apie žmones, kurių pavyzdys skatina dirbti ir gyventi.

Brangina tokius prisiminimus Radviliškio rajono "Sušvės" kolūkio kolūkiečiai. 1968 metais prie namo, kur praleido vaikystę įžymi revoliucionierė, rašytoja Eugenija Tautkaitė, atidengta memorialinė lenta. Prabėgo dar šešetas metų, kaupėsi vis daugiau relikvijų, ir čia buvo įsteigtas muziejus. Dar vienu gražiu vainiku apvainikuotas Pašūvio aštuonmetinės mokyklos mokytojos, atsidavusios kraštotyrininkės Veronikos Bogušienės darbas.

Didelės paramos susilaukė mokytoja iš buvusio "Sušvės" kolūkio pirmininko S. Naujokaičio. Šis rūpestis, kadaise buvęs pirmuoju dailiu, dabar išaugo į kerotą medį. Veronikai Bogušienei talkina moksleiviai, pensininkai, tolimi ir artimi kaimynai. Visada padeda kolūkio pirmininko pavaduotojas Henrikas Urbonavičius, pensininkas Kazys Keserauskas, Antanas Rašys.

Muziejus turtėja. Surinkta daug medžiagos apie Didžiojo Tėvynės karo dalyvę Janiną Narkevičiūtę, kovotojus už Tarybų valdžią, buvusius frontininkus ir partizanus, darbo pirmūnus ir kitus įžymius žmones.

Tarybų Lietuvos keliai

Žemas buržuazinės Lietuvos ekonominis pajėgumas neleido tiesti daugiau ir gerų kelių. 1940 metais kelių, grįstų akmenimis, skalda ir žvyru, buvo tik 2,000 kilometrų.

Fašistinės Vokietijos okupacijos metais keliams, kaip ir visam liaudies ūkiui, buvo padaryta didžiulė žala. Todėl pokario metais teko skubiai atstatinėti tai, kas buvo sugriauta, ir sparčiai kurti transporto sistemą.

Tarybų Lietuvos geležinkelių, plentų ir vieškelio tinklas buvo pertvarkytas pagal dabartinius ekonominių ryšių, gamybinių jėgų išvystymo ir išdėstymo poreikius. Rekonstravus siaurojo geležinkelio ruožus, pagerėjo geležinkelių transportas. Dabar iš Vilniaus į Kauną ir Trakus važinėja elektriniai keleiviniai traukiniai.

Lietuvoje sukurtas gerų autokeleivių tinklas. Šiuo metu jų ilgis siekia daugiau kaip 20 tūkstančių kilometrų. Tai beveik 10 kartų daugiau, negu 1940 metais. Nutiestos modernios autostrados. Prieš dešimt metų stėjo rikiuotė pirmos kategorijos automagistralinis kelias Vilnius-Kaunas. Neseniai iškilmingai buvo atidaryta nauja šiuolaikinė automagistralė Vilnius-Ukmergė.

Vien per praėjusius penkerius metus Lietuvoje nutiesta 2,5 tūkstančio kilometrų kelių. Pastatyti dideli tiltai per Nemuną ties Jurbarku ir Alytumi, per Nerį Vilniuje, per Dubysą. Dabar toliau tiesiamos autostrada nuo Ukmergės į Panevėžį, toliau vyksta pirmos klasės automagistralės Kaunas-Klaipėda statyba, sparčiai remontuojami kiti keliai.

Vilnis, 1981 vasario 5

Vykdam rinkėjų priesaikus

Tą, kuris ilgesnį laiką nebuvo Sėtoje, maloniai nustebins didelės permainos, pastaraisiais metais įvykusios šiame Vidurio Lietuvos miestelyje. Pats ryškiausias jo bruožas — naujos statybos. Sėtos centre iškilo gražiausi Kėdainių rajone kultūros namai, keturių aukštų vidurinė mokykla, apylinkės Tarybos pastatas. Per pastaruosius penkerius metus įkurtuves atšventė daugiau kaip pusšimtis Sėtos kolūkio žemdirbių šeimų.

— Visa, kas padaryta puošiant miestelį ir apylinkę, padaryta pagal mūsų rinkėjų priesaikas. — sako apylinkės Tarybos vykdomojo komiteto pirmininkė Genovaitė Žukauskaitė.

Apylinkės gyventojai Tarybos deputatais išrinko trisdešimt darbdžiausių gamybininkų, švietimo ir kultūros darbuotojų. Štai ir pati apylinkės Tarybos pirmininkė G. Žukauskaitė prieš keletą metų dirbo Sėtos vidurinėje mokykloje lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja. Darbo draugai patikėjo jai nelengvą uždavinį — spręsti visus jiems rūpimus klausimus. Pirmininkė, žinoma, viena nepajėgtų pakelti tokios naštos. Patys artimieji pagalbininkai — Tarybos nuolatinių komisijų pirmininkai, o

tokių komisijų yra penkios.

Viena aktyviausių — Žemės ūkio ir gamtos apsaugos nuolatinė komisija, kuriai vadovauja veterinarinės apylinkės vyriausiasis gydytojas Antanas Venclova. Jos rūpesčiu mokslininkai suprojektavo, o melioratoriai įrengė nutekamųjų vandenių panaudojimo kolūkio laukų drėkinimui sistemą. Ši sistema duoda ne tik naudą ūkiui, bet patikimai saugo Obelies upelio vandenį nuo užteršimo. Komisijos nariai pastoviai rūpinasi, kad kuo geriau būtų panaudojama žemė, kad vis labiau pramonėjanti žemės ūkio gamyba nepakenktų aplinkai.

Vienas iš svarbiausių deputatų rūpesčių šiandien — pasiekti, kad žemdirbiui būtų miela, jauku gyventi kaime, kad nei jaunas, nei senas nenorėtų iš jo išsikelti. Todėl ir atsirado Sėtoje moderniais įrengimais aprūpinta ambulatorija, nauja vaistinė, mokykla. Netrukus įkurtuvės bus švenčiamos naujame devyniasdešimties vietų vaikų darželyje, klojami pamatai dideliame prekybos centrui. Pirmuosius dešimt namų Sėtos kolūkio statybiniškai pastatė naujai suprojektuotame vienaaukščių keturių-penkių kambarių gyvenamųjų namų kvartale.

A. Norvaišas

Neseniai Vilniuje atvėrę duris naujieji Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų parodos rūmai priėmė 20-tūkstantąjį lankytoją. Šie originalūs rūmai (architektas E. Stasiulis), pastatyti dešiniajame Neries krante ir iš trijų pusių apsupti Tautų draugystės parko, gražiai papildo Vilniaus naujųjų statybų panoramą.

Parodos eksponatai pasakoja apie respublikos laimėjimus įvairiose liaudies ūkio šakose, miestų statybos, mokslo, kultūros, liaudies gerovės kėlimo srityse, apie didelius darbus saugant gamtą. Parodų rūmuose yra erdvi konferencijų ir kino salė, o rūmų terasose — trys atviro ekspozicijų aikštelės.

V. Gulvičiaus nuotr.

PO PENKIAS TONAS VARŠKES VILNIUI

Anksčiau Molėtų sviesto gamyklos Giedraičių ceche pasirodo varškės gamintojas Stasys Kazukauskas. Į pieno vonių tarpšienius jis leidžia karštus garus. Čia, pieno voniose, kurių ceche yra aštuoniolika ir kiekviena jų talpina po dvi su puse tonos pirmarūšio pieno, prasideda garsi žinomo lietuviško sūrio varškės gamyba.

Ne kiekvienas valgydamas šį sūrį žino, kokį kelią praeina pienas, kol tampa gardžiu patiekalu.

Pirmausia, priklauso nuo pieno kokybės. Atvežtą pieną, kurį pristato Molėtų ir Vilniaus rajonų ūkiai, kruopščiai ištiria, nustato riebumą, rūgštingumą, kitas savybes. Po to pasteurizuoja, atšaldo ir supila į specialias iltas vonias, kuriose dvylika valandų raugina.

Tuo metu išsiskiria išrūgos, kurių apie trisdešimt penkias tonas kasdien atiduoda ūkiams. Po to likusi masė supilama į specialius vežimėlius. Čia galutinai atsiskiria dar likusios išrūgos, varškė dedama į sūrmaišius ir presuojama. Po presais turi išbūti ne mažiau kaip dvi valandas.

Kiekviena sūrių partija kruopščiai ištirama gatavos produkcijos tyrimo laboratorijoje.

Ceche daugiausia dirba moterys. Jos kiekvieną dieną į Vilniaus miestą išsiunčia beveik po penkias tonas sūrio. Netrukus bus naujo cecho įkurtuvės. Čia erdvesnės patalpos, beveik visi darbai bus mechanizuoti.

LIETUVA

Toli, už marių mėlynujų,
Už girių, upių, vandenių
Gimtinė mūsų tėvų brangiųjų,
Šalis milžinkapių senų.

Ten žydi obelys gegužų,
Garniai kalena klevuose,
Ten soduos bitės dūzgia, ūžia
Ir maudos saulė žieduose.

Ten sesės rašo drobių raštą
Ir laisto rūtų darželius,
Jos mena didvyrius to krašto,
Kur gynė protėvių namus.

Ir tu, brole, sesute miela,
Mylėk tą kraštą visada,
Lai džiugins tavo švelnią sielą
Garbingas vardas — Lietuva!

Kęstutis Balčiūnas
Kvėdarna, Šilalės raj.

Lietuvoje jau nebereikia plėsti autokelių tinklo — jis pakankamai tankus. Tačiau spartus liaudies ūkio ir automobilių transporto vystymasis reikalauja kelti kelių techninį lygį, geriau juos remontuoti. Be to, žemės ūkio gamybos plėtimasis, jos specializavimas ir tarpkolūkinis kooperavimas reikalauja turėti gerus vietinius kelius, kurie jungtų kaimo gyvenvietes tarpusavyje ir su pagrindiniu kelių tinklu.

Sparčiai išsiplėto ir kitos transporto rūšys: oro, upių, jūrų, vamzdinių. Tarybiniais metais Klaipėdos jūrų prekybos uostas tapo stambiu Baltijos jūros baseino uostu, per kurį eina dideli eksporto ir importo keliai. Į Lietuvą vamzdiniais atkeliauja gamtinės dujos, labai reikalingos miestams ir kaimams. Į neseniai pradėjusią veikti Mažeikių naftos perdirbimo gamyklą nuo Polocko nutiestas naftotiekis.

V. Siudikas

Vilniaus Dailės parodų rūmuose veikia respublikinė taikomosios dailės paroda. Du šimtai dailininkų čia eksponuoja daugiau kaip 600 darbų.

Parodoje pateikta daug įsimenančių dailiosios tekstilės darbų visuomeninių pastatų interjerams. Turtingos taip pat keramikos, odos dirbinių ir papuošalų ekspozicijos.

Nuotraukoje: **Prie parodos ekspozicijos.**

A. Sabaliausko nuotrauka

Zodis "draugystė" — visomis kalbomis

Nuo Klaipėdos Jūrų prekybos uosto krantinės pajudėjo autobusas. Perkirtęs neono šviesa apgaubtas centrinės uostamiesčio gatves, jis sustojo prie LTSR Valstybinės konservatorijos fakultetų rūmų. Studentų internacinio klubo pakviesti, į svečius čia atvyko Panamos ir Singapūro jūreiviai, pirmą kartą atplaukę į Tarybų šalį.

Užsienio laivų įgulų ekskursijos į Klaipėdos įmones, organizacijas ir mokyklas "Jau" tapo kasdienybe. Mieste veikia daugiau kaip dvidešimt visuomeninių internacionalinių klubų. Neseniai draugystės vakarai įvyko S. Šimkaus aukštesniojoje muzikos mokykloje, Prekybos mokykloje, Žemės ūkio buhalterinės apskaitos technikume, Pieno kombinatė. Juose dalyvavo Vokietijos Demokratinės Respublikos, Vokietijos Federatyvinės Respublikos, Prancūzijos ir kitų šalių prekybos laivų jūreiviai.

Daug svečių kas vakarą pabuvoja centriniame "Interklube", įkurtame netoli Jūrų prekybos uosto. Šiame pastate jūreiviai naudojami biblioteka, kurioje sukaupta daug įvairių leidinių apie Tarybų Lietuvą ir Tarybų Sąjungą, broliškas respublikas, didžiausius šalies miestus ir uostus, turistinius maršrutus, istorijos ir kultūros paminklus.

Klube dažnai lankosi įvairių kultūros ir meno sričių specialistai. Jie demonstruoja skaidres, dokumentinius filmus, pasakoja apie senąją ir naująją Klaipėdą. Čia vakarais koncertuoja liaudies ansambliai, instrumentinės grupės, individualūs atlikėjai. Savo sugebėjimus dainuoti, groti ir šokti demonstruoja taip pat svečių šalių jūreiviai.

Jau daugiau kaip dvidešimt metų kas vakarą atveria duris užsienio jūreiviams Klaipėdos "Interklubas". Tiek pat metų radijo bangomis ir telegrafu čia skrieja šventiniai sveikinimai maloniems šios įstaigos darbuotojams, padėkos žodžiai už įdomias ekskursijas į Palangos gintaro muziejų, Klaipėdos jūrų muziejų-akvariumą. Paveikslų galeriją, spektaklius, koncertus ir sporto varžybas, palikusius neišdildomą įspūdį apie Tarybų Lietuvos uostamiestį.

A. Pipiras

50,000-ojo vilniečio vardynos

Trečiajam Onos ir Algirdo Arlauskų vaikui buvo lemta tapti įžymiam vos gimus — sostinė sulaukė 500,000-ojo gyventojų. Gruodžio 21 d. Vilniaus civilinės metrikacijos rūmuose įvyko iškilmingos mažojo vilniečio vardynos.

Maršais sutinkami tėvai su kūdikiu, vardatėviai, seneliai su anūkais, svečiai. Vilniaus miesto civilinės metrikacijos skyriaus vedėjas Algimantas Jakutis iškilmingai paskelbė Arlauskų sūnaus vardą — Gediminas. Laimingąją šeimą sveikino Vilniaus miesto vykdomojo komiteto pirmininkas Algirdas Vileikis. Jis linkėjo išauginti sūnų geru žmogumi, doru valstybės piliečiu ir įteikė jam originalų vardynų atminimo medalių.

Civilinės metrikacijos skyrius padovanojo Gediminui Arlauskui kompozitoriaus Algimanto Martinaičio ir poeto Alfonso Bukonto dainą "Mano vardas", kurią, akompanuojant autoriui, atliko B. Dvariono vaikų muzikos mokyklos choras. Šeimą ir vardatėvius sveikino darbuotojai. Liaudies meistrai Petras Jankauskas ir Palmira Damijonaitienė įteikė pintą lopšį, apjuostą vardine juosta — sėkmės ir laimės simboliu.

Kūdikui, jaukiai įsikūrusiam lopšyje, eilėraščių paskyrė poetas Mykolas Karčiauskas.

"Vagos" leidyklos atstovai įteikė naujausių knygų su poetu Eduardo Mieželaičio, Albino Žukausko ir kitų autografais bei linkėjimais.

Įteikė pusmilijonajam vilniečiui ir raštuotą rankšluostį, ir lėlių, taip pat draudimo liudijimą. Gražiomis vaikučių dainomis ir eilėraščiais jis pakviestas į vaikų lopšelių-darželių. Skambėjo muzika, lijo saldainiai... Iš "Tiesos"

PALANGOS SUVENYRAI

Didelį pasisekimą tarp Palangos poilsiautojų turi pliažiniai krepšiai. Patvarius, įvairiaspalvėmis nuotraukomis papuoštus, juos iš ofsetinio popieriaus su lavsano plėvele gamina vietos butininkai.

— Šiais metais tokių krepšių pagaminome daugiau kaip dešimt tūkstančių, — pasakoja Palangos buitinės gyventojų aptarnavimo kombinato direktorius J. Balčius, — ateinantį sezoną pradėsime masinę jų gamybą.

KAUNO RAJONE PRAKALBINUS PRAEITĮ!

Kauno rajone yra nemaža vietų, kurios nepaprastai brangios kiekvienam partijos veteranui. Kulautuvoje ir Vilkenų kaime vyko nelegalūs Lietuvos KP CK plenumai, Ringaudų, Muravos, Karmėlavos kaimuose buvo spausdinama pagrindinė literatūra, Lampėdžiūose, Vičiūnų, Ringaudų ir Virbališkių kaimuose gyveno Lietuvos KP CK pirmasis sekretorius Antanas Sniečkus.

Yra nemaža rajone vietų, aplaistyty daugelio tautybių žmonių krauju. Tai — Jaučakiai, Kačerginė. Kasmet Vilkiijoje, Karmėlavoje, Mičiurino kolūkyje iškilmingai pagerbiami tarybiniai kariai, žuvę vaduojant rajoną. Tarybiniai aktyvistai, komjaunuoliai, liaudies gynėjai pagerbiami Čekiškėse, Kulautuvoje, Kačerginėje ir kitose vietose.

Garbinga ir kilni kraštotyrininkų pareiga — prakalbinti praeities paminklus, įamžinti dabartį. Rajone yra tokių kraštotyrinio darbo entuziastų, kaip Babtų vidurinės mokyklos kraštotyros muziejaus vadovė mokytoja Marija Markauskienė, Vilkiijos profesinės technikos mokyklos auklėtojas Pranas Mikalauskas. Jie didžiąją savo laisvalaikio dalį ir skiria muziejų papildymui

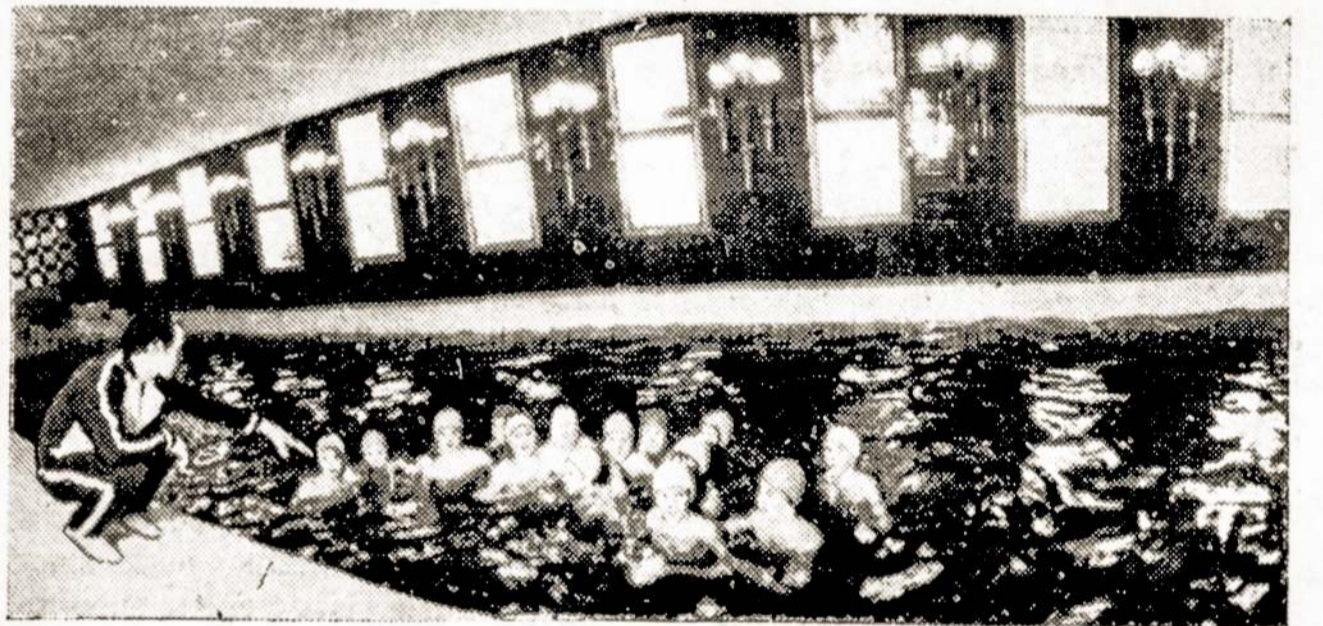
vis naujais eksponatais, unikaliais dokumentais. Niekuiomet svečių netrūksta ir Vytėnų bandymų stoties komjaunimo šlovės kambaryje.

Vilkiijos profesinės technikos mokyklos muziejuje pastaraisiais metais paruošti aplankai, kuriuose sudėti atsiminimai bei fotodokumentai apie vilkijiečių pagrindininkus, partijos bei tarybų aktyvistus. Tai Kremliaus telegrafistas Anatolijos Mongirda (čia ir jo prisiminimai apie V. Lenina), penktojo raudongvardiečių pulko karys Jonas Zagžauskas, Vilkiijos miesto vykdomojo komiteto pirmieji pirmininkai-komunistai pagrindininkai Adomas Zagžeckis, Kazimieras Marma ir kiti.

Dėmesio verta kraštotyrinė medžiaga apie Alfonso Marmą, žuvusį nuo policijos kulkos Brazilijoje.

Tai — nenuilstantis kovotojas, partinių organizacijų organizatorius Brazilijoje ir Urugvajuje, pagrindinio lietuvių laikraščio "Tiesa" redaktorius ir leidėjas, aktyvus komunistinės spaudos Lotynų Amerikoje bičiulis.

Sukaupta nemaža įdomių dokumentų ir apie kitus revoliucinio judėjimo dalyvius, pagrindininkus, tarybinius aktyvistus — vilkijiečius.

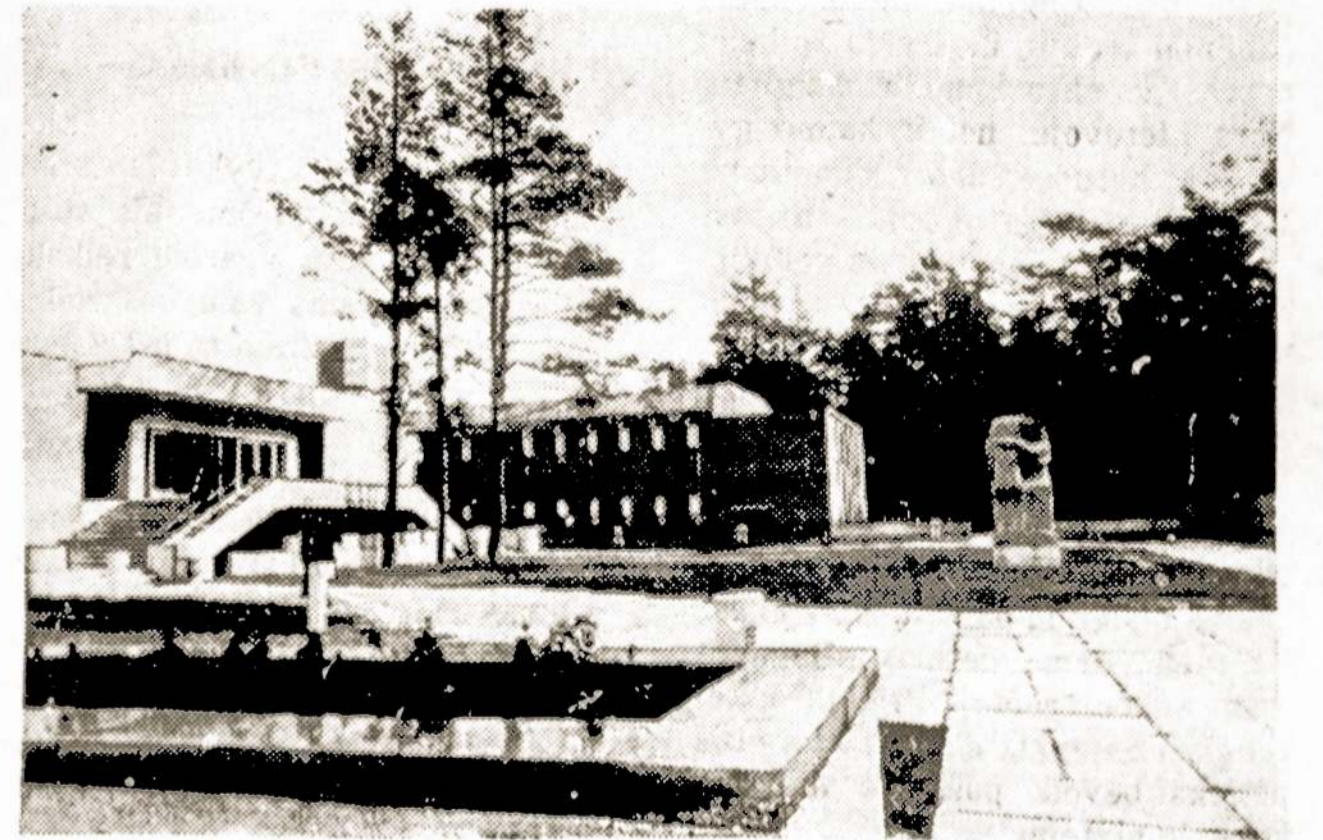

Alytuje pastatytas naujas sportinis kompleksas, kuriame galima žaisti krepšinių, tinklinį, rankinį, jame gali varžytis boksininkai, imtynininkai, sunkumų kilnotojai.

Nuotraukoje: **naujojo Alytaus sportinio komplekso baseinas.**

T. Žebrausko nuotrauka

Druskininkai — sveikatos miestas

Auga ir gražėja Druskininkai. Dabar kurorte veikia vienuolika gydymo įstaigų. Vienu metu jose gauna kvalifikuotą medicininę pagalbą 6000 ligonių. Septyni mineralinio vandens šaltiniai padeda gydyti skrandžio, kepenų, tulžies, pūslės, žarnyno ir kai kurias kitas ligas. Gydymui naudojamas ir durpinis purvas. Praėjusiais metais kurortą aplankė, gydėsi arba išsėjęs per 318 tūkstančių žmonių.

Daug Druskininkuose nuveikta per pastaruosius penkerius metus. Pastatytos naujos gydyklos sanatorijose "Eglė", "Baltarusija". Šiuo metu baigiama statyti nauja 200 vonių vandens gydykla. Įrengtas puikus takas "Žvaigždžių orbita", kuriuo galima važinėti dviračiais, o "Saulės takas", vingiuojantis šalia Ratnyčėlės, skirtas pėstiesiems.

Nuotraukoje: **žemdirbių sanatorijoje "Eglė" gydykloje pradėjo veikti plaukimo baseinas.**

M. Baranausko nuotrauka

Vilnis, 1981 vasario 5

Žalias sostinės Vilniaus apdaras

Apie 6.5 tūkstančio hektarų žaliuojančio masyvo—tokios dabar Vilniaus miesto apželdinimo tresto valdos. Nuo dešimtojo penkmečio pradžios jos išaugo beveik septindaliu. Plečiama parkų, skverų, naujų gyvenamųjų rajonų želdinių teritorija. Miesto želdiniai sujungiami su priemiesčių miškų parkais. Vienam vilniečiui dabar tenka 270 kvadratinų metrų želdinių.

Ypač atsakingi miesto apželdinimo tresto darbuotojams buvo šie metai. Jų pastangomis respublikos jubiliejų Vilnius pasitiko pasidabinęs margais gėlių kilimais, sodria skverų ir parkų žaluma.

Pernai I. Černiachovskio aikštėje buvo pasodinta chrizantemų, kurios žydėjo ligi pirmojo sniego, tad ir ši rudenį įvairiaspalviais jų žiedais buvo papuoštos gražiausios miesto aikštės.

Sostinės gėlynams, per metus keičiantis rūbą net tris kartus, daigus teikia tresto dekoratyvinių augalų tarybinis ūkis, kuriame dabar užveista ir retųjų augalų—egzotų plantacija. Žiemą sodinami dvidešimtmečiai medžiai. Tai ypač reikalinga naujuosiuose gyvenamuosiuose rajonuose. Salinukuose įkurta speciali spygliuočių ir lapuočių plantacija, skirta žiemos sodinimams.

Daug darbų laukia tresto darbuotojų vienuoliktą penkmečio metais. Bus įrengti stambūs gėlynai Karoliniškėse prie naujojo televizijos bokšto, pradėti dideli apželdinimo darbai Šeškinės ir Baltupių mikrorajonuose. Eilės laukia Paneirų memorialas, daugelis skverų. Numatyta įrengti lietinimo sistema Jaunimo sode, atkurti čia buvusius fontanus ir baseiną, plėsti gėlynų plotus Vingio parke.

Ir šilumai, ir grožiui

Antrąją jaunystę pergyvena Priekulės Keramikos gamykla: išplėstos gamybinės patalpos, įrengti nauji cechai, montuojami našūs įrenginiai.

Pagrindinė šios įmonės produkcija—kokliai. Jau nuo šešiolikto amžiaus garsinę Lietuvos meistrų fantaziją ir nagingumą, degto molio gaminiai krosnių ir viryklų apdailai neprarado aktualumo ir šiandien. Nors Lietuvoje, net ir kaimo gyventojų butuose, dabar dominuoja šiuolaikiniai patogumai—dujos, centrinis šildymas, nemaža kolūkiečių iširengia savo namuose tradicines krosnis, šildymo sienes, židinius. Originalus židyns vis dažniau sutinkamas ir miestiečių sodų nameliuose. Įvairiaspalvės glazūros kokių labai reikia statybininkams, restauruojantiems praėjusių epochų paminklų pastatų interjerus.

Panaudodama vietines žaliavas—molį, rekonstruoti Priekulės keramikos gamykla dabar per metus patieks beveik pusantro milijono koklių plytelių.

PAIEŠKO

Paieškau savo sesers Elenos Drimeikytės, gimusios 1927 metais. Kiek žinau, tuoj po karo ji gyveno Vokietijoje, Grėven stovykloje, buvusioje anglų zonoje. Jeigu kas žino, kur ji dabar randasi, labai prašau pranešti šiuo adresu:

Lithuania-USSR
Telšiai
Respublikos g-vė Nr. 67, but. 1
Pr. Drimeikis

Vilnius, 1981 vasario 5

DETROIT, MICH.

VAŽINĖJA

Šaltame gruodžio mėn. detroitiečiai, Klubo nariai ir bowleriai važinėjo po Floridą. Isabel ir Al Brazas praleido tris savaites šiltame ore. Taipgi Minnie ir Chuck Tvaskai buvo St. Petersburgėje aplankyt savo giminių ir draugų. Visi laimingai sugrįžo į namus. Iš Čikagos buvo Detroitė Jonas Urbonas ir jo žmona Cathey su savo dviem vaikeliais. Jie per šventes lankėsi pas tėvelius Alphonse ir Josephine Urbon.

SVEIKINIMAS MOTERIMS

Visiems gerai žinoma buvusi detroitietė Mary Ginaitienė prisuntė linkėjimus savo draugėms, o ypačingai Detroito Moterų Pažangos Klubo narėms. Draugė Ginaitienė prisuntė dešimt dolerių duklės ir aukų Moterų Klubui. Ji rašo, kad jos sveikata yra nebloga, kad oras yra gražus ir malonus. Marytė Ginaitienė yra Kęstučio Gareliso teta. Ji dabar gyvena Kalifornijoje ir būtų gerai kad Moterų Klubo narės parašytų jai kortelę ar laišką. Štai jos adresas: Mary Ginet, 1340 Pomeroy Ave. No. 322, Santa Clara, California 95051. Dėkui Marytė už duklės ir aukų ir už nepašalinimą mūsų čia šaltame Detroitė.

FILMAI

Visiems gerai žinomas pažangieji Servit Gugas ir jo žmona Ruta jau penkis kartus buvo Tar. Lietuvoj. Buvo ir pereitą vasarą ir matė ne tik dainų bet ir šokių festivalį apvaikščiujant 40 metų Tar. Lietuvos gimtadienį. Susuko filmą ir sausio 11 d. jį parodė LDS 21 kp. nariams ir svečiams Detroito Lietuvių Klubo patalpose. Buvo šalta diena ir atsilankė maža žmonių, bet kurie matė Servito susuktą filmą, tikrai jiems patiko. Filmas spalvuotas, vaizdai iš dainų ir šokių šventės, Servito giminės ir daug Lietuvos vaizdų ir vietovių. Kadangi buvo mažai žmonių, Servitas turėtų vėl jį parodyti, kai bus šiltesnis ir geresnis oras.

KLUBO RINKIMAI

Gruodžio 28 d. įvyko Detroito Lietuvių Klubo priešmetinis susirinkimas. Be kitų svarbių reikalų buvo 1981 metais valdybos rinkimas. Valdyba pasiliko ta pati, kuri buvo 1980 metais. Joje yra St. Masytė, John Smith, Al Stacey, Servit Gugas, Alfons Rye, Kęstutis Garelis, Emma Rye ir Mikas Stunksas. Narystės komisija irgi ta pati: Albinas Bubnelis, Antoinette Garelis ir Tony Vasaris.

LDS BOWLERIAI

Detroito LDS bowleriai smarkiai rengiasi turnyrui, kuris įvyks gegužės mėn. Kenosha, Wisconsin. Vieną sykį j mėnesį susirenka apie 80 bowlerių ir mokosi, kad galėtų laimėti turnyre. Po pamokų visi suvažiuoja į Detroito Lietuvių Klubą, kur turi susirinkimą ir apkalba visokius reikalus. Vieni auksa maistą, kiti savo darbą, o vėliau visi perka vaišes ir tuo sukelia pinigų už busą į turnyrą. Taip buvo ir sausio 10. Po pamokų visi suvažiuo į Detroito Lietuvių Klu-

bą. Pagal jų raportą, i išdą iėjo gera suma pinigų.

LDS SUSIRINKIMAS

ALDLD 52 kuopa turės savo mėnesinį susirinkimą sekmadienį vasario 8 d. Detroito Lietuvių Klubo patalpose, 1 val. po pietų. Visi nariai būtinai dalyvaukite ir užsimokėkite duokles už šiuos metus. Po susirinkimo ALDLD kuopa turės vaišes, kurias prirengs geros šeimininkės. Taigi renkitės dalyvaut ALDLD susirinkime ir nors vieną kartą į metus paremkime tą seną istorinę draugiją.

SVEČIAS IŠ LIETUVOS

Detroitiečiai turėjo už garbę susitikti ir susipažinti su maloniu svečiu iš Tarybų Lietuvos. Sigitas Bubnelis iš Vilniaus viešėjo pas savo brolių Albiną Bubnelį ir žmoną Susaną Livonia, Michigan. Svečias viešėjo apie šešiasdešimt dienų. Su automobiliu turėjo progos nuvažiuoti ir aplankyti Floridą, Kanadą ir vietas aplink Detroitą. Jo brolis ir brolienė surengė jam didelį balių Detroito Lietuvių Klube gruodžio 20 d. ir pakvietė apie šimtą lietuvių su svečiu susipažinti. Valgi pristatė "catering" kompanija ir visi svečiai linksmai valgė ir baliavojo iki ryto. Sigitas Bubnelis dalyvavo Detroito Lietuvių Klubo priešmetiniame susirinkime ir laukiant Naujų Metų. Kur tik šis malonus svečias pasirodė, visur gražiai pasveikino lietuvius, gražiai pakalbėjo apie Tarybų Lietuvą, akordeonu pagrojo ir padainavo. Jis sakė, kad jam geriau išreikšt savo meilę tėvų žemei ir mums dainuojant dainas. Jis dainavo "Talentinga motina", "Ir vėl ateik", "Raganų puota", "Po lašelių", "Tamošių pagavau", "Grįžk namo", "Ant kalno lietuviai" ir kitas. Sigitas groja ir dainuoja taip pat ir šokiams.

Sigitas Bubnelis gyvena Vilniuje ir yra Vilniaus miesto Aklųjų Draugijos Kultūros Namų darbuotojas. Jo žmona Dr. Stasė yra vaiku gydytoja. Jie turi dukrelę Ingridą, 14 metų amžiaus. Ji taipgi turi talentą ir mokosi muzikos mokykloje. Galime tikėtis geros pianistės. Kalbant su Sigitu apie JAV gyvenimą, sakė jam viskas patinka Amerikoje, bet čia viskas brangu, sunkiai reikia dirbt, sunku pragyventi. Jis matė, kad Amerikoje nėra linksnumo. Esą daug geriau gyventi Tar. Lietuvoj, nes ten yra darbai, kultūra, mokslas, menas, draugiškumas. jis taipgi sakė, kad yra gera pavažinėti ir pamatyti pasaulį ir kitų žmonių gyvenimą, bet geriau gyventi Tar. Lietuvoj. Jis su džiaugsmu grįžo atgal. Paskutinę dieną, sausio 9, jo brolis Albinas ir žmona Susan Bubneliai surengė jam atsiveikinimo vakarą savo namuose. Buvo sukviesta daug draugų ir su Sigitu gražiai atsiveikino. Sausio 10 d. Sigitas skrido į Washingtoną, kur jį sutiko konsulas, TSRS Pasiuntinybės Pirminis sekretorius Edmundas Juškys. Gerb. Juškys sakė parodyti Sigitui Washingtoną ir pristatys jį į lėktuvą sausio 11 d., kuriuo Sigitas Bubnelis skrido į savo mylimus namus, į Vilnių, Tar. Lietuvą, Lietuvą.

Buvo malonu susipažinti su Tar. Lietuvos sūnum, pabendraut su juo, išgirst jo gražų balsą ir talentą muzikoj. Dabar tik galime sakyti iki pasimatymo, Sigitai, Tar. Lietuvoj! Stefaniya

OAKLAND, CAL.

VIENI METAI BE ZIGMO MOZŪRAIČIO-ZIŪRAIČIO

1980 metais sausio 24 dienos laiku išiveržė žmogžudys-vagis į Zigmo ir Margaretos (Magdalenos) Mozūraičių namelį. Vagis revolveriu peršovė Zigmo krūtinę, auka krito be žado. Margaretai smogė revolverio drūtgaliu į galvą ir reikalavo parodyti kur pinigai laikomi.

Išeidamas grąsino nešaukti policijos, neiti iš kambario, nešaukti kaimynų pagalbos.

Nors grasinimas pavojingas, Margareta, krauju apsipylusi, drįso šauktis kaimynų. Bet iki policija pribuvo, vagis pabėgo ir iki šandien nesurastas.

Oaklando pažangieji lietuviai neteko Zigmo mūsų veikloje. Sunku užpildyti jo vietą, nes be kitų LLD ir LDS kuopų komisijų darbų jis buvo profesionalas valgių virėjas, pagamindavo maistą mūsų parengimams.

Margareta yra nuolatine LLD 198 kuopos parengimų komisijos narė, protokolų raštininkė ir kas savaitę vieną dieną nemokamai dirba American-Russian Institute, San Francisco.

Pasikalbėjus su sūnumi James, kuris su šeima gyvena Tucson, Ariz., Margareta nutarė pasilikti San Leandro ir dirbuotis su draugais.

Prisiminimui Zigmo tragiškos mirties Margareta ir sūnus James auksa šimtą dol. laikraščiu "Laisvė" ir šimtą dolerių laikraščiu "Vilnis".

Pažangieji lietuviai gerbiame ją ir linkime dar daug metų jai eiti pažangos keliu.

Violeta Taraškienė

Miami, Fla.

APIE CHARLĮ TAMOŠIŪNĄ

Su Charliu Tamošiūnu susipažinau Detroitė, Mich. Jis tada dirbo visokius darbus. Vėliau su Petru Smalsčiu išigijo ūkį. Kai liko vienas ūkyje, atveždavo man į krautuvę daržovių ir kitokių žemės ūkio produktų pardavimui. Paskui su Juliu Grebliku išigijo saliuoną.

Charliui sušlubavus sveikatai, gydytojai patarė vykti į šiltus kraštus. Abu su J. Grebliku parduė saliuoną. Jis atvyko į Miami, Fla., J. Greblikas į St. Petersburg, Fla.

Ch. Tamošiūnas buvo švelnaus būdo žmogus, mokėjo su visais sugyventi, negailėdavo duoti gerų patarimų. Kurie jį pažinojo liūdi netekę gero draugo ir bičiulio.

Reiškiu giliausią užuojautą jo žmonai, giminėms ir draugams.

J. Smalenskas

SOUTH BEND, IND.

Sveikinu visus "Vilnius" darbuotojus ir skaitytojus. Linkiu visiems stiprios sveikatos ir laimingų 1981 metų. Lai gyvuoja mūsų "Vilnis"! Čia siunčiu "Vilnius" prenumeratą ir paramos "Vilniai".

Visi mes ne amžini, bet visgi gaila, kad jau negaliu perduoti labų dienų savo parapijonui Jonui Mažeikai.

Viso labo.

Paul Duda

Mirus Jonui S. Mažeikai

Buvusio "Vilnies" redaktoriaus Jono Mažeikos nuėitas visuomeninėje veikloje kelias lygiai taip svarbus kaip ir kitų Amerikos pažangių lietuvių veikėjų veteranų. Jis prasidėjo tuoj, kai J. Mažeika atvyko 1907 metais į šią šalį, kai 1908 metais įstojo į Amerikos Lietuvių Socialistų Sąjungą. Iš Socialistų Sąjungos, kai pradėjo organizuoti Amerikos Komunistų partiją, J. Mažeika perėjo į ją, ir iki pat mirties išbuvo joje ištikimu, pareigingu komunistu. Netgi ir prieš mirtį jis sutvarkė taip, kad jo laidotuvėmis rūpintųsi ir jį palaidotų Komunistų partija. Jis šiuo gestu savo vardą į Amerikos pažangių lietuvių istoriją įrašė, kaip nė vienas kitas.

J. Mažeika gimė 1888 metų vasario 13 d., Uoginių kaime, Antašavos parapijoje, Vabalninko valsčiuje, mažajame šeimoje, gyvenusioje iš 6 ha pelkėto, kimsynais užteršto žemės plotelio. Berniuko gyvenimas nebuvo pavydėtinas. Augant septynių asmenų šeimoje, o ypač dėl tėvų religingumo, pasninkai reikėdavo kentėti beveik apskritus metus.

Uoginių kaimo paaugliui Jonui Mažeikai realus pasaulis pradėjo atsiskleisti po spaudos atgavimo Lietuvoje, kai iš Antašavos sekmdieniais parsinešdavo namo Vilniuje pradėjusias eiti "Vilniaus žinias". Apie marksizmą, socializmą jis tada dar neturėjo supratimo. Tačiau 1905-1906 metų revoliucijos metu Antašavoje bei Vabalninke per valstiečių mitingus iš revoliucionierių prakalbų, dalinamų lapelių Jonui Mažeikai atėjo supratimas, jog yra dvejopų žmonių — išnaudojamieji ir išnaudotojai.

Marksizmo-leninizmo idėjas J. Mažeika įsisavino čia Amerikoje įstojęs į Socialistų Sąjungą, vėliau į Komunistų partiją ir aktyviai dalyvaudamas Cleveland, Ohio, plieno pramonės darbininkų streikuose, demonstracijose. Už aktyvų organizavimą darbininkų Youngston, Ohio, nekartą buvo areštuotas ir 1915 metais įrašytas į "juodąjį sąrašą", kad niekur valstijoje negautų darbo, nebūtų samdomas. Pragyventi reikėjo. J. Mažeika griebėsi biznio pardavinėti pakemiais kavą ir kitokius dalykus ir taip vertėsi iki pat 1940 metų, kai "Vilnies" redaktoriaus V. Andriulo buvo pakviestas dirbti "Vilnies" administratoriumi, vėliau redaktoriumi.

Po Pirmo pasaulinio karo daug Amerikos lietuvių už pažangią veiklą nukentėjo Palmerio reidų metais. J. Mažeika irgi nebuvo aplenkta. Apie tris mėnesius išbuvo areštuotas, tardomas. Tačiau dėka advokatų pastangoms nuo deportacijos išsisuko. Didžiosios depresijos metais už veiklą tarp bedarbių, už jų organizavimą ir vedimą į demonstracijas nekartą buvo muštas, ilgesniam ar trumpesniam laikui uždarytas į belangę.

Po Didžiosios Spalio revoliucijos Rusijoje J. Mažeika buvo vienas tų, kurie vyko į jaunutę Tarybų Sąjungą padėti ten kurti naują socialistinį gyvenimą. Grįžęs iš ten dar su didesniu užsidegimu metėsi į visuomeninę veiklą kaip tarp lietuvių, taip tarp amerikiečių.

Ypač daug J. Mažeika padėjo kuriantis laikraščiai "Vilnis". Jis tada veikė tarp Clevelando pažan-

Jonas S. Mažeika

gių lietuvių. Kai laikraštis pradėjo eiti dienraščiu, dalyvaudamas va juose gaut naujų skaitytojų, pirmaisiais metais nebūdavo tų metų, kad J. Mažeika nerastų po šimtą ir daugiau laikraščiai naujų skaitytojų.

Atvykęs dirbti "Vilnin" buvo uolus laikraščio darbuotojas, bet tuo pačiu metu niekad nepamiršo ir Komunistų partijos. Tai gali pasakyti kiekvienas jį pažinęs čikagietis.

Jono Mažeikos paskutinės gyvenimo dienos buvo liūdnos. Užgulus senatvei ir susilpnėjus sveikatai, daugiau kaip metus leido dienas senelių namuose. Ir š. m. sausio 18 d. 1 val. po pietų užgeso jo gyvybė. Pagal jo patvarkymą, buvo pašarvotas P. Ridiko šerminėje ir sausio 23 d. jo kūnas sukremuotas.

Prie karsto atsisveikinimo kalbas pasakė Illinois Komunistų partijos pirmininkas Ishmael Flory taipgi "Vilnies" redaktoriaus S. J. Jokubka. Į krematoriumą palydėjo apie 20 automobilių vora. Sugrįžtuvės vyko Land Mark restorane.

Draugas

KULTŪRIETĖS ATŽYMĖS MOTERS DIENA

Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas įvyko sausio 20 d. Narių atsilankė nemažai, bet galėjo atsilankyti ir daugiau, nes diena buvo nepaprastai puiki, šilta, saulėta, tarsi pavasario.

Valdyba davė savo veiklos raportus, kurie priimti.

"Vilnies" vajuos komisijos narė J. Marazienė raportavo, kad dirbusi, kiek jai sąlygos leido, taipgi gavusi nemažai jai padėjo draugijos narės. Vajus baigsis su vasario 1 diena, bet neturėtų užsibaigti naujų skaitytojų ieškojimas. Šiame susirinkime įteikė \$25 paramos "Vilniai" drg. Mary Nikas.

Ligonijų lankytojos pranešė, kad nesveikuoja Helen Bordner ir gal teks atsiguoti į ligoninę. Taipgi pranešė, kad buvo ligoninėje K. Stukienė, bet jau sveiksta. Antanina Mickienė ilgokai išbuvo ligoninėje po neatsargaus automobilisto jos sužeidimo. Jai sulaužė koją ir šiaip sutrenkė. Jos namų adresas 6330 So. Whipple Ave., Chicago, Ill. 60629. Susirinkime jau dalyvavo A. Pauliukienė, kuri sirgo, bet jau pasveiko.

J. Marazienė raportavo, kad drg. Lucille Matuz dėl ligos negali dalyvauti su mumis, tai prisiuntė \$5, kuriais pasimokėjo duoklę, o likusius skyrė draugijos paramai.

Nutarta surengti pietus ir žaidimų popietę Tarptautinės Moters

TARP MŪSŲ

— Stanley Zalpis buvo užėjęs į "Vilnies" raštinę. Įteikė laikraščio fondui \$10 ir papasakojo, kad neseniai buvo operuotas, sveikatai stiprėjant ruošiasi vykti į St. Petersburg, Fla., ilgesniam poilsiui.

Stanley į Floridą vyks automobiliumi. Kas norėtų su juom drauge vykti, prašė paskambinti jam telefonu (312) 279-0732.

— Vis daugiau ateina į "Vilnies" raštinę laikraščio skaitytojų ir pašalinių, norinčių vykti į Lietuvą su "Vilnies" turistine grupe, išvykstančia iš Čikagos 12 liepos. Grupė bus iš 35 žmonių. Beveik pusė jau užsiregistravo.

— Albertina Jakienė labai norėjo dalyvauti Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros klubo narių susirinkime sausio 20 d., bet negalėjo. Ją tą dieną buvo paguldęs ant lovos nelabasis "flu", dėl kurio Čikagoje teko uždaryti net ir ne vieną mokyklą.

— Helen Beadal vis dažniau pasirodo organizacijų narių susirinkimuose. Išėjus į pensiją ir mirus tėvui, atsirado daugiau laiko. Ji priklauso įvairiems senior citizens klubams ir šiaip sambūriams.

— Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros klubo narių susirinkime pranešus, kad mirė J. Mažeika, narės sudėjo \$20 įdėti užuojautai laikraštyje.

— Aktyvi LDS darbuotoja Isabel Peters uoliai padeda LDS 72 ir 76 kuopų sekretorėms Virginia Wroebel ir Julia Antanowicz sutvarkyti knygas, kurias anksčiau tvarkė Mary Grager.

— Antanas Litvinas buvo nuėjęs pas Mary Montvilienę patikrinti, ar velionies J. Mažeikos LDS duoklės tvarkoje. Sako, draugė Montvilienė netekusi George Montvilo nors nuobodžiauja, bet pradedą apsiprasti. Draugė M. Montvilienė yra LDS 53 kuopos finansų sekretorė. Kuopos nariai reikalais pas ją gali kreiptis telefonu VI 7-7311.

— Smagu pranešti, kad "Vilnies" direktorių tarybos narė Alice Pauliukas jau grįžo iš ligoninės namo. Netgi jau dalyvavo "Vilnies" salėje naujametiniame pažmonyje. Nors gydytojai stropiai tyrinėjo, bet taip ir nesurado, kodėl ji retkarčiais rimtai sunegaluoja.

dienos proga kovo 8 d. Išrinkta komisija: H. Pajūnienė, Estelle Bogden, P. Malinauskienė.

Pranešta, kad sausio 18 d. mirė buvęs "Vilnies" redakcijos narys Jonas Mažeika. Narės sudėjo \$19 užuojautoms.

J. Marazienė pranešė, kad mūsų šalies ambasados nariai Irane laikomi belaisviais, paleisti ir jau lėktuvu vyksta į Alžirą. Narės tą žinią labai šiltai sutiko ir aplodismentų nesigailėjo.

Atžymėta sekančių narių gimtadieniai: Isabelle Mattas, H. Pajūnienė, Antanetos Butkis, Mary Adleman, V. Žilinskienė, B. Rasinskienė. Joms sudainuota ilgiausių metų ir palinkėta ilgo ir darbingo amžiaus.

Sekantis susirinkimas įvyks vasario 17 d., 12 val. d. "Vilnies" salėje. Prašau visas nares būtinai dalyvauti, ypač kurios skolingos už 1980 m.

Susirinkimas uždarytas 2 val. pietų. Sekr. J. Marazienė

— Jonas Pateckas vis dar nesijaučia gerai. Jam kažkas yra su virškinimo organais. Aimanuoja, kad liga trukdo aktyviau reikštis visuomenėje.

— Vis daugiau žmonių telefonu klausia "Vilnies" administraciją apie laikraščio organizuojamą turistinę grupę į Lietuvą. Kol kas tegalime pasakyti, kad grupė iš Čikagos išvyks liepos 12 d., Lietuvoje pabuvus 10 dienų, Čikagon grįš liepos 31 d.

Kiek tenka nugarsti, nemaža su šia grupe ruošiasi vykti čiagimusių pamatyti savo tėvų žemės.

— Sausio 8 dienos "Vilnies" laidoje tilpo Alice Jonikienės atsiminimas "Bedarbių banketas", kuris ne vienam laikraščio skaitytojui priminė sunkiusius Didžiosios depresijos laikus. Atsiminimo autorė sumini eilę aktyvistų pažangiųjų ir kovų epizodų už nedarbo kompensacijas, už Social Security, už pieno lašą mokyklose biedniams vaikams ir t. t. Vėlesni imigrantai, netgi ir mūsų anūakai to nežino, kad visa tai buvo laimėta per kovą. Valdžia geruoju nieko neduoda.

— Petras Jasinskas, 207 West Fifth St., West Frankfort, Ill., West Frankforto Lietuvių kapinių prižiūrėtojas, rašo laiške, jog praeitą vasarą tenai siautė tornadas ir apgadino kapines — išlaužė daug medžių ir pridarė kitokios žalos. Ne vienas "Vilnies" skaitytojas yra West Frankforte ar jo apylinkėse gyvenęs. Į šį P. Jasinsko pranešimą reiktų atkreipti dėmesys. Juk tose kapinėse guli ne vieno artimų, draugų bei pažįstamų. Reiktų P. Jasinskui padėti, kad kapinių neapleistų.

— Igametė westfrankfortietė Mary Juškauskienė, našlė Barnei Juškausko, savo laiku, kai vyras buvo dar gyvas, daug metų gyveno Čikagoje, šiaurinėje miesto dalyje. Po vyro mirties, pradėjus jos sveikatai silpnėti, kviečiama dukters, persikėlė gyventi į Omaha, Nebr.

Smagu būtų, kad jos sveikata pas dukrą pasitaisytu.

— Nežiūrint amžiaus metų naštos Uršulė Juodaitienė aktyviai veikia Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros klube, kurio narės kas trečias mėnesio antradieniais susirenka "Vilnies" salėje. Uršulė gyvena pas savo dukrą Ruth Cogler.

Gražu matyti, kad motina taip harmoningai sugyvena su dukra ir anūke. Nellie

LDS 139 KP. NARIŲ ŽINIAI

Šiuo pranešu LDS 139 kuopos nariams, kad metinis kuopos narių susirinkimas įvyks vasario 11 dieną 1 val. po pietų pas Virginia Wrobel, 10208 St. Louis Ave., Evergreen Park, Ill., 60642.

Prašau visus narius dalyvauti šiame susirinkime, nes turime aptarti svarbius reikalus kaip kuopos, taip visos organizacijos gerovei. O svarbiausia bus — šiame susirinkime bus renkama nauja kuopos valdyba. Atėję į susirinkimą, savo balsus atiduokime už tuos kandidatus, kuriems LDS organizacija tikrai yra prie širdies.

Pirm. J. Urmonienė
Vilnis, 1981 vasario 5

KAIP EINA "VILNIES" VAJUS

Ši vajuos darbo suvestinė yra priešpaskutinė. Vajininkai surikiuoti pagal darbo laimėjimus iki sausio 15 dienos. Kaip žinia, vajuos baigsis vasario 1 dieną. Kitoje suvestinėje pamatysime, kuris vajininkas kuria vietą laimėjo. Iki vasario 1 d. liko nedaug laiko.

Palyginus su praėta suvestine, ši suvestinė verta dėmesio. Visą laiką pirmavusi detroitietė St. Masytė, nukrito į antrą vietą, o į pirmą vietą pakilo sanpetersburgietė J. Andriulienė. Arba, Julia Marazienė nukrito į ketvirtą vietą, o F. Vaitkus iš ketvirtos pakilo į trečią vietą. Kai kurie ir mažesnių kolonijų vajininkai palenktyniavo.

Kaip minėta, ši suvestinė nėra paskutinė. Iki vasario 1 dienos gali įvykti ir staigmenų.

Iki šiol (sausio 15 dienos) vajininkai yra išsirikiavę taip:

Julia Andriulis—St. Petersburg, Fla.	3620
St. Masytė—St. Clair Shores, Mi	2620
F. Vaitkus—Chicago	2220
ALMK—Julia Marazas—Chicago	2080
Alvina Strich—Kenosha, Wis.	560
Violet Trask—San Leandro, Cal.	560
Anna Bernat—Los Angeles, Cal.	480
J. Petraus—Cleveland, Ohio	480
Magdalen Novitski—Miami, Fla.	440
B. F. Kubilius—Hot Springs, Ark.	280
Elizabeth Margis—Grand Rapids, Mi	280
Mary Strauss—Bridgeport, Ct.	200
Adele Susnis—Chesterland, OH	200
J. J. Daujotas—Bend, Ill.	120
John Petkunas—Worcester, Mass.	120
Antonette Račkauskas—Ward Hill, Mass.	80
Regina Trakimavičius—Worcester, Ma	40
Per raštinę	2860

Didžiausias ačiu vajininkams ir skaitytojams kooperavusiems su jais — **RED.**

"VILNIES" \$20,000 FONDUI

Į fondą nuo gruodžio 30-os iki sausio 15-tos 1981 įplaukė tokios aukos:

\$100.00

MARGARETA MOZURAITIS IR SUNUS JAMES — San Leandro, Cal.

\$50.00

A. DILKUS — Hobart, Ind.
W. ir O. STAKĖNAI — Brandon, Fla.
ONA (REMEIKIENĖ) (MILLER — Pittsburgh, Pa.

\$25.00

V. JANKAUSKAS — Chicago
ELZBIETA BATUTIS — Chicago

\$20.00

V. PAULAUSKAS — New Vernon, N. J.

\$15.00

CLEVELAND WOMEN'S CLUB
MATILDA KAMARAUSKAS — Grand Rapids, Mich.

\$10.00

NELLIE DE SCHAAF — Chicago
MATT BAGDON — Chicago

K. YURGONO KREIPIMASIS Į LLD 19 KP. NARIUS

Gerbiami draugai ir draugės, LLD 19 kuopos nariai, dėl vieno ar kitų priežasčių mūsų kuopos narių susirinkimai nebevyksta kas mėnesį kaip būdavo anksčiau. Tačiau kuopa tebegyvuoja ir yra viena iš pavyzdinių, nors narių skaičiumi per pastaruosius metus žymiai sumažėjo.

Prašu visų įsidėmėti, kad vasario 14 d. 1 val. po pietų "Vilnies" salėje bus kuopos narių susirinkimas. Kurie laikas leidžia, būtinai dalyvaukite. Rimtai pasitarsime, kaip suaktyvinti kuopos veiklą. Kuo gausiau susirinkime, tuo susirinkimo tarimai bus svaresni ir pačiame susirinkime bus smagiau. Kurie dar nepasimokėję duoklių, atliksite šią pareigą.

Turėkite galvoje — kiekviena pažangi mūsų organizacija, klubas Vilnis, 1981 vasario 5

J. BALČAITIS — Chicago
F. BUNKUS — St. Petersburg Fla.
PAUL DUDA — So. Bend, Ind.
CATHERINE AUCHUS — Paramus, N. J.

\$6.00

AL PATECKAS — Gulfport, Fla.

\$5.00

J. YANKUS — N. Cape May, N. J.
A. PAKALNIŠKIENĖ — Clearwater, Fla.
SIMON KUNSAITIS — Windsor, Ont., Can.
SOPHIA GUSTAINIS — East Chicago, Ind.
ANNA CIBULSKY — No. Providence, R. I.
ADELINE BACEVICH — Chicago

\$3.00

PETRONĖLĖ PESKAITIS — So. Holland, Ill.

Dabar įplaukė ..... \$ 449.00

Pirmiau skelbtos aukos ... 6,465.55

Viso \$6,914.55

Širdingai dėkojame Jums visiems. **Adm.**

ar koks sąjudis yra taip brangus mums, kaip buvo anksčiau. Nepasiduokime amžiaus metų naštai, nenuleiskime rankų. **K. Yurgon**

MARY MIHASANOK JAU 80 METŲ

Plačiai žinoma Mary Mihasanok kovo 8 dieną minės savo 80-ąsias gimimo metines. Nors jau nemaža krūva metų ją slegia, bet kaip visi žinojome, ji nepasiduoda, aktyviai lanko organizacijų narių susirinkimus, pažmonius ir šiaip įvairius sambūrius. Be veiklos tarp lietuvių, Mary Mihasanok aktyviai dalyvauja veikloje ir tarp Čikagos pažangių rusų.

Praeitą vasarą Mary Mihasanok buvo nuvykus su "Vilnies" turistine grupe į Lietuvą, kur susitiko su savo giminėmis ir susipažino su gimusiais, po to, kai ji prieš daug metų apėjo Lietuvą ir atvyko į Ameriką. **Nellie**

EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

Šimet "Vilnis" ir vėl organizuoja ekskursinę grupę į Lietuvą ten paviešėti dešimti dienu.

Grupė iš Čikagos išvyks liepos 12 d., į Vilnių nuvyks liepos 15 d. Po dešimties dienų liepos 25 d. stabtelės Leningrade ir liepos 31 d. grįš Čikagon.

Grupė vyks per American Travel Service Bureau (Raskaus) agentūrą, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60643.
Dėl daugiau informacijų kreipkitės į "Vilnies" administraciją.

3116 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas (312) 842-7325

Linksmų Žiemos Švenčių ir laimingų Naujų Metu!

Sveikinu su žiemos šventėmis lietuvius pažangiečius Amerikoje ir mūsų brangioje Tėvyneje T. Lietuvoje.

JONAS VAICEKAUSKAS
Binghamton, N. Y.

PRISIMINUS KILNIOS IDEJOS DRAUGA ANTANA MATUZĄ

Sakoma, kad laikas greitesnis už sparnuotą arą. Rodos, dar taip neseniai su mumis veikė Antanas Matuzas, o štai vasario 3 d. sukako 11 metų kai sustojo plakusi jo jautrioji širdis. Bet jo gražūs ir visuomenei naudingi darbai tebėra nepamiršti draugų, su kuriais jis veikė pažangos labui.

Apie velionio Antano veiklą daug ką būtų galima parašyti, bet žinant, kad jo veikla buvo labai tampriai susijusi su jo mylimos žmonos veikla, tai teks apie tai ir pakalbėti. Velionis buvo labai lėto būdo, be to, nekopė į vadovaujančių draugų eiles, o be atvangos skatino savo žmoną veikti, pats jai padėdamas visuose darbuose. Mes matėme Liucilą dirbančią Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijoje ir jos chore, LKM chore, "Vilnies" vajuose. Antro pasaulinio karo metu ji organizuoja kraujo davėjų grupę, kad išgelbėjus nuo mirties mūsų šalies sužeistus karius. Be tų didelių organizacinių darbų, Liucille surado valandą kitą aplankymui sergančių idėjos draugų.

Abu Matuzai Čikagoje dirbo, kad darbo žmogus būtų skaitomas žmogumi, o ne kapitalistų mašina. Jie troško ne tik sau užtikrinti šviesesnį gyvenimą ir sotesnį duonos kąsnį, bet palikti šviesesnį rytojų ateinančioms kartoms. Jie troško, kad pasaulyje pražydėtų naujas be išnaudojimo ir karų socialistinis gyvenimas. Jie suprato, kas yra visų pasaulio nesėkmių kaltininkas ir kaip jo atsikratyti.

Velioniu Antanui išėjus pensiją, jiedu persikėlė gyventi į Floridą ir tikėjosi ramiau pagyventi ir ten dirbti pažangos labui. Deja neilgai jiems ten teko dirbti. Antanai išstiko širdies smūgis, po to širdies operacija. Šešius metus Lucille slaugė ligonį. 1970 metų vasario 3 d. užgeso Antano šviesaus gyvenimo liepsnelė. Jo kūnas buvo atvežtas į Čikagą ir palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Po kiek laiko Lucille persikėlė gyventi į Čikagą, tikėdamosi čia daugiau veikti. Bet po visų pergyvenimų suspaudė ją ligos, neteko kojos.

Nežiūrint, kad jau daug laiko prabėgo, kaip Liucille atskirta nuo

tiesioginės veiklos, bet ji mintimis ir pinigais parama visuomet su mumis. Štai, prieš kiek laiko ji įteikė gražią sumą paramos "Vilniai", pasimokėjo savo ir giminaičių prenumeratas Lietuvoje, taipgi apdovanojo LLD 19 kp. ir Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugiją. Taigi, nežiūrint visų nesėkmių ir skaudžių pergyvenimų, Liucille tęsia pažangos darbą ir vis prisimena savo mylimą vyrą Antaną, kuris jai daug padėjo ir ragino nesustoti dirbti ir jei jo nebūtų gyvųjų šeimoje.

Lai bus neužmiršti tie gražūs darbai, kuriuos atliko Antanas Matuzas ir jo mylima žmona-bendražygė Liucille! **Užušilių Julija**

St. Petersburg, Fla.

Gerb. N. DeSchaaf, —

Sveikinu Jus ir visą "Vilnies" kolektyvą su Naujais Metais linkėdama Jums sėkmės Jūsų visuomeniniame ir asmeniniame gyvenime.

Prisiunčiu padėkos tekstą patalpinimui į "Vilni" ir čekį sumoje \$50.-- kaip auką "Vilniai".

Draugiškai, —

Helen Šarkiūnienė

NEMALONUS MRS. I. SHERMIK LIKIMAS

Joy Wainoris telefonu pranešė, kad gyvenusi St. Petersburg, Fla., Mrs. Isabelle Schermik mirė ir palaidota Čikagoje Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Isabellė buvo uošvė savo laiku žymios pažangietės Bella Pozer. Išėjus į pensiją, persikėlė į Floridą, kur ją dažnai lankydavo artimieji ir giminės.

Lapkričio mėn. Wally Pozer su žmona dar buvo nuvykę pas ją pasisvečiuoti. Rado nesveikuojančią, bet nemanė, kad ji taip greitai mirs.

Joy Wainoris pranešimu, rado ją nebegyvą namų prieangyje. Kiek ilgai ji ten gulėjo negyva, nežinia. Kūnas buvo jau sušvinkęs. **Nellie**

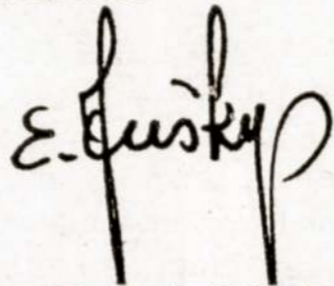
Konsulo E. Juškio užuojauta

TSRS ambasados Vašingtone pirmasis sekretorius konsulas Edmundas Juškys ryšium su J. Mažeikos mirtimi atsiuntė šį laišką:

Gerbiamas drg. S. J. Jokubka, žinomam pažangaus lietuvių išeivijos judėjimo dalyviui Jonui Mažeikai mirus, prašau priimti gilios užuojautos pareiškimą "Vilnies" redakcijai, visiems Jūsų laikraščio skaitytojams, visiems JAV pažangiejiems.

Savo įsitikinimų tvirtumu, savo atsidavimu socialinės pažangos reikalui, savo žmogiška šiluma velionis Jonas Mažeika pelnytai buvo gerbiamas visų, kas jį pažinojo. Velionio veikla paliko gilų pėdsaką pažangaus judėjimo dirvose. Jo siekimas visada būti kartu su darbo liaudimi, jo pastangos, kad liktų šviesus ir nesuteptas garbingas Tarybų Lietuvos vardas, gerai žinomi ir vertinami velionio senojoje tėvynėje.

Reiškiu viltį, kad suglaudę savo gretas pažangaus lietuvių išeivijos judėjimo dalyviai negailės jėgų tęsdami reikalą už kurį kovojo velionis Jonas Mažeika.

Konsulas, Pirmasis TSRS
Pasiuntinys JAV sekretorius

MIRĖ LIETUVIAI

Sausio 8 d. mirė Ann Hartquist-Rumšaitė, sulaukusi 52 m., gimusi Lietuvoje. Gyveno Allen Park, Mich.

Sausio 11 d. mirė Valentinas Kuzma, sulaukęs 62 metų.

Sausio 11 d. mirė Amilija Dudėnienė-Juodvalkytė, sulaukusi 62 metų, gimusi Lietuvoje, Nečeskų kaime, Zarasų apskr. Amerikoje išgyveno 31 metus.

Sausio 13 d. mirė Sofija Tamošaitienė-Banevičiūtė, sulaukusi 84 metų, gimusi Lietuvoje, Nemaštuose.

Sausio 13 d. mirė Jonas Ardikas, sulaukęs 85 metų, gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskrityje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Sausio 15 d. mirė Joseph Kachinski-Kačinauskas, sulaukęs senatvės, gimęs Lietuvoje, Suvalkų apskr. Amerikoje išgyveno 75 metus.

Sausio 17 d. mirė Boleslovas Treinauskis, sulaukęs 97 metų, gimęs Lietuvoje, Kauno apskr., Vydžių parapijoje, Zulėnų kaime. Amerikoje išgyveno 80 metų.

Sausio 18 d. mirė Mykolas Jonelis, sulaukęs 83 metų, gimęs Lietuvoje.

Sausio 21 d. mirė Elzbieta Chėpaitis, sulaukusi 93 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 55 metus.

Sausio 21 d. mirė Frances Aleknaitis, sulaukusi 91 metų, gimusi Lietuvoje, Naumiesčio par., Jušku kaime. Amerikoje išgyveno 70 metų.

Sausio 22 d. mirė Magdalena Davidonis-Kemežytė, sulaukusi 89 metų, gimusi Lietuvoje, Suvalkijoje, Aukštesnios Panemunės parp., Vainatrukių km. Amerikoje išgyveno 68 metus.

Sausio 22 d. mirė Barbara Zakas, sulaukusi 83 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 58 metus.

Sausio 22 d. mirė Frances Judikinas, sulaukusi 90 metų, gimusi Lietuvoje, Sudargo parp., Dievaičių kaime. Amerikoje išgyveno 70 metų.

SIMTAMETIS "VILNIES" SKAITYTOJAS

Tenka pasidžiaugti, kad ir "Vilnis" turi šimtamečių skaitytojų. Vienas jų yra kalifornietis Karolis Pechulis, šiemet atšventęs savo 104-ąsias gimimo metines.

Karolis Pechulis ne tik uolus laikraščio skaitytojas, o ir rėmėjas. Minėdamas savo 104-ąsias gimimo metines, prisiminė laikraštį ir apdovanojo.

Ačiū, tau, Karoli, ir ilgiausiu metų!

Adm.

NESVEIKUOJA ROGER ŽILIS

Daug kas atsimename Roger Žilį, daug veikusių saviveikloje. Pastaruoju metu jis vis labiau ir labiau nesveikuoja. Prieš mėnesį St. Luke ligoninėje gydytojai tyrinėjo, kas jam yra. Nežiūrint nuodugnių tyrimų, nesveikavimo priežasties nesurado.

Prieš savaitę pasidavė Loretto ligoninės gydytojams. Ką pasakys Loretto ligoninės gydytojai, dar nežinia. Tačiau jis pats tikis jog suras, kodėl jo sveikata silpnėja.

Antanas

MIRUS

John Mažeikai

Reiškiame širdingą užuojautą velionio anūkei Tawney Mazek (Venice, Fla.) bei artimiems, giminėms ir idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę draugo.

Bessie Pavilionis
Albertina Jakienė
Martha Marquardt
Mary Mihasouck
Miliie Kancere
Anna Jokubka
U. Juodaitienė

Ruth Cogler
Eva Sankus
S. J. Jokubka
Alicė Pauliukas
D. ir V. Yotka
Martha Plauska
Antanina Butkis

A. Mikal
Julia Marazas
Estelle Bogden
Helen Pajunas
Adeline Bacevich
Lucille Matuz
P. Malinauskienė

Isabel Shermikas

Mirė sausio 19 dieną, sulaukusi 89 metų. Gimusi Lietuvoje. Gyveno St. Petersburg, Fla. Tą pačią dieną velionės kūnas buvo išvežtas į Čikagą ir pašarvotas P. Ridiko koplyčioje. Laidotuvės buvo privatiškos. Su velione teatsisveikino artimieji ir giminės. Palaidota Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Isabel Shermikas buvo ilgametė "Vilnies" skaitytoja, priklausė LLD ir LDS bei kitoms pažangioms organizacijoms.

Nuliūdę likome,

WALLY ir EMILY POZER
Folson, Pa.

MIRUS

John Mažeika

Reiškiame širdingą užuojautą velionio anūkei Tawney Mazek (Venice, Fla.) bei artimiems, giminėms ir idėjos draugams. Liūdime netekę gero draugo.

JULIA URMON
VIRGINIA WROEBEL ir šeima

MIAMI, FLA.

Mirus

Charles Tamošiūnui

Reiškiu širdingą užuojautą našlei Anelei Tamošiūnienei bei artimiems giminėms ir draugams.

JONAS SMALENSKAS

MIRUS

John Mažeika

Reiškiame širdingą užuojautą velionio anūkei Tawney Mazek (Venice, Fla.) bei artimiems, giminėms ir idėjos draugams. Liūdime netekę gero draugo.

LOUIS ir NELLIE DE SCHAAF
ALICE YONIK

LIŪDNAS IR SKAUDUS VIENUOLIKOS METŲ MYLIMO VYRO MIRTIES PRISIMINIMAS

Antanas Matuzas

[Mirė 1970 metų vasario 3 dieną Fort Lauderdale, Florida]

Neapsakomai liūdnai ir skaudžiai praslinko vienuolika metų nuo to sielvarto kupino įvykio, kuomet žiaurioji mirtis sustabdė mano mylimo vyro Antano Matuzo jaunosios širdies plakimą, užgesindama jo šviesos gyvybės liepsnelę.

Niekas nesupras kaip man ilgu be Jo ir kiek man teko per tuos vienuolika metų skaudžių valandų pergyventi, vis Jo pasigėsama, vis Jo nesulaukdama.

Jis neprabus tikrai žinau, vargai jo daugiau nebekamuos. Jis ilsisi amžinai, man ilgu be Jo. Jis sugrįžti negali, nors taip trokšta manoji širdis.

Liūdinti
žmona LUCILLE
ir brolis MARTYNAS T. Lietuvoje

MIRUS

John Mažeika

Reiškiame širdingą užuojautą velionio anūkei Tawney Mazek (Venice, Fla.) bei artimiems, giminėms ir idėjos draugams.

ONA ir S. J. JOKUBKAI

MIRUS

Monica Cook John Mažeika George Montvilas Joe Budris Tony Boy Andrijauskas J. K. Sharkey

Reiškiame gilią užuojautą velionių artimiesiems, bičiuliams, draugams ir pažįstamiems.

JEAN ir RICHARD MISEVIČIAI ir sūnus
ONA PUTRIMAS

Lemont, Ill.